

HRVATSKI SABOR

KLASA: 021-13/21-07/59

URBROJ: 65-21-02

Zagreb, 8. listopada 2021.

Hs**NP*021-13/21-07/59*65-21-02**Hs

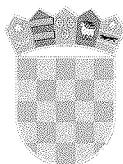
**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora, a u vezi s odredbom članka 119. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske i članaka 44. i 44.a Zakona o sudovima u prilogu upućujem *Prijedlog odluke o izboru predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske*, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnio Predsjednik Republike Hrvatske, aktom od 8. listopada 2021. godine.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

REPUBLIKA HRVATSKA
PREDSJEDNIK

KLASA: 700-01/21-01/08
URBROJ: 71-10-01/1-21-6
Zagreb, 8. listopada 2021.

REPUBLIKA HRVATSKA	
65 - HRVATSKA	
ZAGREB, 10. listopada 2021.	
Prinijeto:	08 -10- 2021
Klasifikacijska oznaka:	021-13/21-07/59 6-5
Uredžbeni broj:	71-21-01 Vms -

HRVATSKI SABOR
g. Gordan Jandroković, predsjednik

*PREDMET: Predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske
- prijedlog za izbor, dostavlja se*

Poštovani gospodine Predsjedniče,

na temelju odredbe članka 116. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 56/90, 135/97, 113/00, 28/01, 76/10 i 5/14 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), članka 44. Zakona o sudovima („Narodne novine, broj 28/13, 33/15, 82/15, 82/16, 67/18 i 126/19) i članka 51. Zakona o Državnom sudbenom vijeću („Narodne novine“, broj 116/10, 57/11, 130/11, 13/13, 28/13, 82/15, 67/68 i 126/19), a u svezi s odredbom članka 33. Poslovnika Hrvatskoga sabora, predlažem izbor

mr. sc. Radovana Dobronića
za predsjednika Vrhovnoga suda Republike Hrvatske.

U prilogu Vam dostavljam predmetni Prijedlog odluke sa životopisom mr. sc. Radovana Dobronića, priložima uz prijavu na javni poziv, mišljenje Opće sjednice Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj: Su-V-43/2021-6 od 6. rujna 2021. i broj: Su-V-10/2021-8 od 2. rujna 2021. te mišljenje Odbora za pravosuđe Hrvatskoga sabora KLASA: 021-13/21-07/51, URBROJ: 6521-9-21-04 od 6. listopada 2021., na daljnji postupak.

S poštovanjem,

Hs**NP*021-13/21-07/59*71-21-01**Hs

**PRIJEDLOG ODLUKE
O IZBORU PREDSDJEDNIKA
VRHOVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE**

Na temelju odredbe članka 116. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske, uz prethodno mišljenje Opće sjednice Vrhovnog suda Republike Hrvatske i Odbora za pravosuđe Hrvatskoga sabora, a u vezi s odredbom članka 44. Zakona o sudovima ("Narodne novine", broj 28/13, 33/15, 82/15, 82/16, 67/18 i 126/19) i članka 51. Zakona o Državnom sudbenom vijeću („Narodne novine“, broj 116/10, 57/11, 130/11, 13/13, 28/13 i 82/15, 67/18 i 126/19), Hrvatski sabor na sjednici na održanoj _____, donio je

O D L U K U

*o izboru predsjednika Vrhovnog suda
Republike Hrvatske*

mr. sc. RADOVAN DOBRONIĆ bira se za predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske na vrijeme od četiri godine.

O b r a z l o ž e n j e

Odredbom članka 116. Ustava Republike Hrvatske propisano je da predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske, uz prethodno mišljenje Opće sjednice Vrhovnog suda Republike Hrvatske i nadležnog odbora Hrvatskoga sabora, na prijedlog Predsjednika Republike bira i razrješuje Hrvatski sabor.

*HRVATSKI SABOR
Predsjednik
Hrvatskoga sabora*

Gordan Jandroković

HRVATSKI SABOR
Odbor za pravosuđe
KLASA: 021-13/21-07/51
URBROJ: 6521-9-21-04

REPUBLIKA HRVATSKA
71 - URED PREDsjedNIKA REPUBLIKE HRVATSKE

Primljeno: 07-10-2021		
Klasifikacijska oznaka:	Ustroj. jed.	
700-01/21-01/08	10-01	
Uredbeni broj:	Pril.	Vrij.
01-21-05		

Zagreb, 06. listopada 2021.

URED PREDsjedNIKA REPUBLIKE HRVATSKE

PREDMET: Izbor predsjednice/ka Vrhovnog suda Republike Hrvatske

- prijave kandidata-mišljenje
- dostavlja se-

Odbor za pravosuđe Hrvatskoga sabora na 20. sjednici održanoj dana 9. rujna 2021. i 23. sjednici održanoj 6. listopada 2021. razmotrio je Izbor predsjednice/ka Vrhovnog suda Republike Hrvatske – prijave kandidata, koje je Odboru za pravosuđe Hrvatskoga sabora podnio Ured predsjednika Republike Hrvatske aktom: KLASA: 700-01/21-01/08, URBROJ: 71-10-01/2-21-3 od 11. kolovoza 2021.

Odbor je proveo raspravu u skladu s člankom 81. Poslovnika Hrvatskoga sabora.

Na javni poziv Državnog sudbenog vijeća objavljenog u Narodnim novinama broj 77/21 od 7. srpnja 2021. za mjesto predsjednice/ka Vrhovnog suda Republike Hrvatske prijave su podnijeli : mr.sc. Radovan Dobronić, dipl.iur. Barbara Gundić, doc.dr.sc. Marin Mrčela, dr.sc. Lana Petö Kujundžić i dr.sc. Šime Savić.

Odbor za pravosuđe razmotrio je programe kandidata i proveo razgovor s kandidatima (zapisnik 20. sjednice Odbora u privitku mišljenja).

Na sjednici Odbora za pravosuđe održanoj 6. listopada 2021. provedeno je glasovanje o kandidatima prema abecednom redu predstavljanja, i utvrđen je rezultat:

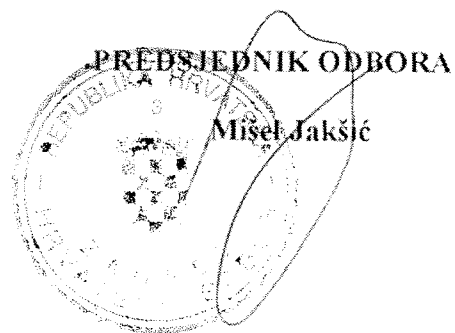
- kandidat Radovan Dobronić –jedanaest (11) glasova „za“
- kandidatkinja Barbara Gundić –četiri (4) „suzdržana“ glasa i sedam (7) glasova „protiv“
- kandidat Marin Mrčela -sedam (7) glasova „za“, jedan (1) glas „protiv“ i tri (3) „suzdržana“ glasa

-kandidatkinja Lana Petö Kujundžić - dva (2) glasa „za“, pet (5) „suzdržanih“ glasova i četiri (4) glasa „ protiv“

-kandidat Šime Savić -jedan (1) glas „za“, sedam (7) glasova „ protiv“ i tri (3) „ suzdržana“ glasa.

Slijedom toga, Odbor za pravosuđe je dao pozitivno mišljenje za kandidate mr.sc. Radovana Dobronića i doc.dr.sc.Marina Mrčelu.

PREDSJEDNIK ODBORA
Mišel Jakšić

HRVATSKI SABOR

Odbor za pravosuđe

KLASA: 021-17/21-09-12

URBROJ: 6521-9-21-02

Zagreb, 14. rujna 2021.

ZAPISNIK

20. sjednice Odbora za pravosuđe 10. saziva Hrvatskoga sabora održane 9. rujna 2021. s početkom u 13.00 sati u Hrvatskom saboru, u dvorani Josipa Šokčevića (mala vijećnica)

Nazočni članovi/ce Odbora: Mišel Jakšić, predsjednik Odbora, Krunoslav Katičić, potpredsjednik Odbora, Marija Jelkovic, Dražen Bošnjaković, Damir Habijan, Ljubica Lukačić, Ermina Lekaj Prljaskaj, Vesna Nađ, Nikola Mažar, Nikola Grmoja i Rada Borić, članovi Odbora

Nazočni članovi/ce Odbora iz reda javnih, znanstvenih djelatnika: dr.sc. Tomislav Jonjić, Luka Mađerić, prof.dr.sc. Zlata Đurđević, izv. prof.dr.sc. Snježana Vasiljević, Tonći Restović i izv.dr.sc. Ivan Miličić

Ostali nazočni: Karolina Vidović Krišto, Dalija Orešković i Stephen Nikola Bartulica, zastupnice/k.

Kandidati za izbor predsjednice/ka Vrhovnog suda Republike Hrvatske: mr.sc. Radovan Dobronić, dipl.iur. Barbara Gudić, doc.dr.sc. Marin Mrčela, dr.sc. Lana Peto Kujundžić i dr. sc. Šime Savić.

Predsjednik Odbora utvrdio je da je na sjednici nazočna većina članova Odbora te da Odbor može valjano odlučivati.

Na prijedlog predsjednika Odbora jednoglasno je usvojen

DNEVNI RED

-usvajanje zapisnika 19. sjednice Odbora

1. Izbor predsjednice/ka Vrhovnog suda Republike Hrvatske.
 - prijave kandidata, mišljenje-traži se
 - podnositelj: Ured predsjednika Republike Hrvatske
 - predstavljanje programa i razgovor s kandidatima

Na zapisnik 19. sjednice Odbora nisu iznesene primjedbe, isti se u skladu s člankom 275. st. 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora smatra usvojenim.

AD. 1. Izbor predsjednice/ka Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

-predstavljanje programa i razgovor s kandidatima-

Predsjednik Odbora uvodno je naglasio da je raspored razgovora s kandidatkinjama i kandidatima određen abecednim redom, predložio je da svaki kandidat/kandidatkinja ima pravo 15 minuta izlagati svoj program, nakon toga bi se otvorila rasprava u kojoj svaki član, članica odbora i ostali saborski zastupnici imaju pravo na raspravu i recimo dva pitanja, kandidati imaju pravo odgovoriti, a nakon toga dopušten je komentar. Na prijedlog predsjednika Odbora za riječ se javila zastupnica Karolina Vidović Krišto koja je naglasila da prijedlog predsjednika treba shvatiti kao zadani okvir, da ne treba robovati, da je izuzetno važno biti u prilici postaviti sva važna pitanja, važno je čuti odgovore kandidata temeljem kojih će donijeti odluku za koga će glasovati.

Predsjednik Odbora slaže se s iznesenim, ističe da je i na prethodnoj sjednici baš na primjeru zastupnice Vidović Krišto bilo vidljivo da se ne robuje tome hoće li biti dva ili četiri pitanja, jedino je bilo važno da pitanja budu konkretna i sažeta. U konačnici i na plenarnim sjednicama zna se okvir raspravljanja.

Prijedlog predsjednika Odbora usvojen je jednoglasno.

Prvi kandidat koji se predstavio bio je Radovan Dobrović, sudac Trgovačkog suda u Zagrebu. Kandidat Radovan Dobronić uvodno je spomenuo neke od najvećih problema u pravosuđu, broj neriješenih predmeta, sporost u radu, prigovore na kvalitetu rada sudaca i njihovo poštenje te gubitak povjerenja u pravosuđe. Problem velikog broja neriješenih predmeta prezentira se u javnosti kao rezultat sudačkog nerada, međutim za to postoje brojni drugi razlozi. U usporedbi unutar EU-a, države i pravni poreci koji su organizirani i odgovorni na razini države, lokalne samouprave, poduzeća, banaka i samih građana, ne stvaraju neprestano sudske sporove, stoga u svom program nudi sistemski rješenja koja zahtijevaju organizaciju i koordinaciju sustava. Velik broj novih predmeta svake godine zagušuje sudove, najmanje 200 do 300 tisuća su sporovi koji imaju veze sa državom, poduzećima u njezinom vlasništvu ili sa jedinicama lokalne uprave i samouprave i njihovim komunalnim poduzećima, a sve su to posljedice nedovoljno kvalitetnog upravljanja, kao primjer navodi Hrvatske željeznice, HŽ-Vuču vlakova i HŽ-Infrastrukture, gdje nastane spor svaki puta kada vlak izleti iz tračnica jer se ne zna tko je odgovoran. Poboljšanjem upravljanja države i tijela lokalne samouprave mogao bi se smanjiti broj takvih sudskih predmeta. Na trgovačkim sudovima 300.000 predmeta godišnje odnosi se na sporove zbog neplaćanja računa. Ukazuje da javni bilježnici izdaju rješenja o ovrsi ne na temelju uredno izdanih ovjerenih računa nego na temelju knjigovodstvenih isprava, dakle treba promijeniti praksu javnih bilježnika, smatra da se Ovršni zakon pogrešno provodi u odnosu na trgovačke ugovore. Također, smatra da sudske predmete ne treba gledati kao broj, nego je potrebno analizirati strukturu, stranke, ishod sporova. Od ulaska Republike Hrvatske u EU nije dovoljno prepisivanje direktiva u domaći pravni sustav, treba gledati pravo kao cjelinu, poseban dio zakona u primjeni mora biti sukladan općim obvezujućim načelima, dobroj vjeri, presude moraju biti formalno zakonite i suštinski pravedne.

Nakon uvodnog predstavljanja, kandidatu je postavio pitanje član Odbora Dražen Bošnjaković, s obzirom na teze koje su prisutne u javnosti da je pravosuđe korumpirano, koje bi mjere poduzeo.

Kandidat je odgovorio da nije točna teza da je pravosuđe generalno korumpirano, stvoreno je određeno nepovjerenje, ali smatra da preko 90% sudaca radi čestito, u dobroj vjeri, međutim, sudstvo mora bit 100% provjereno, ne smije postojati propust niti kod jednog suca, klasične korupcije nema 1% ili 2%, ali to je dovoljno da naruši povjerenje. Treba polaziti od presumpcije nevinosti naročito kad se radi o pitanjima sudaca, ali percepcija je loša. I sam prima brojne pritužbe na rad sudaca, smatra da ih treba ispitati, istovremeno neutemeljene optužbe mogu negativno utjecati na rad i smanjenje broja sudaca.

Potpredsjednik Odbora Krunoslav Katičić postavio je pitanje o osobnoj motiviranosti kandidata za prijavu na mjesto predsjednika Vrhovnog suda RH, osobito u okviru izjave iz programa kandidata da je postojeća pasivnost Vrhovnog suda kao modus djelovanja neprihvatljiva, ujedno moli pojašnjenje termina odbacivanja tužbi protiv novinara, odnosno zašto smatra da takve tužbe treba odbacivati.

Kandidat Dobronić je naveo, na primjeru potrošačkog prava, kao prava EU, da su suci RH ujedno i suci EU, u tom svojstvu imaju veće ovlasti nego u primjeni hrvatskih propisa, tako u primjeni prava žiga EU nacionalni sud može poništiti žig EU-a. Problem su i ovrhe vezane za potrošačko pravo, u svim potrošačkim ugovorima sudovi moraju po službenoj dužnosti preispitivati meritum i bez prigovora potrošača, u ovršnim postupcima protiv potrošača sud mora provjeriti da li je sam ugovor u skladu sa svim kogentnim odredbama EU prava. Bitno je da upravo Vrhovni sud zauzme stav, kako se ne bi stvarao osjećaj nesigurnosti. Također, smatra da postoji potreba izmjene odredbi Ovršnog zakona o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, iste se ne bi trebale primjenjivati na potrošačke ugovore, umjesto toga primjenjivao bi se modificirani platni nalog. Što se tiče pitanja motivacije, iste ima i previše.

Član Odbora Damir Habijan postavio je pitanje kojim bi konkretno mjerama kandidat pokušao riješiti probleme i pojavnosti koje je iznio u svojem predstavljanju, o kojima je govorio na temelju svog iskustva kao suca.

Kandidat je odgovorio da treba provesti drugačiju organizaciju rada na prvostupanjskim sudovima, naročito trgovačkim, edukaciju i predavanja, treba promijeniti praksu javnih bilježnika, a na sudovima organizirati odjele koji bi vršili procjenu da li prigovore treba odbaciti ili će se pokretati parnice, po uzoru na Austriju. Predsjednici sudova trebali bi se više baviti organizacijom rada na sudovima, ujednačavanje prakse je također vrlo bitno, put prema ubrzavanju postupka je i u promjeni metodologije.

Članica odbora Marija Jelkovic navela je da je kandidat do sada iznio svoja iskustva u pojedinim segmentima i pravnim granama, zaključke i promišljanja, a ne strukturirani prijedlog programa, postavila je pitanje o stegovnom postupku koji je pokrenut protiv kandidata, odnosno zašto je uopće došlo do pokretanja istog.

Kandidat je odgovorio da nije dobio nikakvu pisanu obavijest o tome da je protiv njega pokrenut stegovni postupak, o istome je saznao iz medija, a postupak je pokrenut jer je 2019. donio manje od 80% odluka utvrđenih Okvirnim mjerilima za suce. U toj godini bavio se starijim predmetima, žalbama, revizijama, rješavao je i predmete drugih sudaca, donio je presudu na temelju odricanja u vrijednosti 80 milijuna kuna, sa vrlo složenim činjeničnim stanjem, međutim iznenadilo ga je što se presude na temelju priznanja, zbog izostanka, odricanja i bez održavanja rasprave u bodovanju izjednačavaju sa rješenjima o prekidu i povlačenju tužbe, iste godine rješavao je i predmet sa problematikom faktoringa povodom financiranja Agrokora. Sustav ocjenjivanja sudaca ne uspostavlja dobre omjere između parničnih težih predmeta i lakših, upravnih, rješenje o zastoju postupka se po statistici vodi kao trajno riješen spis.

Slijedom navedenog, članica Odbora replicira da kandidat pokretanje stegovnog

postupka smatra neosnovanim, s obzirom da sustav okvirnih mjerila za rad sudaca ne smatra primjerenim već ograničavajućim na rad sudaca, postavlja pitanje kandidatu na koji način predlaže da se kontrolira rad sudbene vlasti odnosno rad sudaca.

Kandidat odgovara da se rad sudaca može kontrolirati kroz kvalitetu sudskih odluka, podredno bi se tek gledao broj, RH je jedina članica EU gdje postoje okvirna mjerila. O tome da suci ne smiju imati normu, pa čak i da se kvaliteta rada ne smije mjeriti brojanjem ukidnih odluka viših sudova, jedinstven je stav svih sudačkih udruga, što je bilo i interno objavljeno za sudačke potrebe, iste osobe koje su to pisale kao članovi i vodeći ljudi Udruge hrvatskih sudaca to isto nisu pokušali primijeniti kad su se našli na poziciji vodećih ljudi Vrhovnog suda. Ako poznati sudac javno kaže da sudac mora imat normu on time pokazuje da uopće nije shvatio ulogu suca u sustavu sudbene vlasti, sudac time postaje pravosudni činovnik. Trgovačkim sudovima bila je nametnuta norma teža od norme za prekršajne suce, dakle nema razumijevanja za složenost sporova u trgovačkom pravu, kolika je važnost za moderno gospodarstvo, naročito unutar EU-a. Kandidat navodi da nije pobornik velikih statusnih promjena ili promjena nadležnosti i sjedišta dokle god je nešto uhodano. Sudačka marljivost nije pitanje brzine rješavanja predmeta. Ukazuje da se na kolegijima gotovo jedino raspravlja o statističkim izvještajima, umjesto o tekućim pitanjima, takav pristup nije dobar za funkcioniranje sudova.

Član Odbora Nikola Grmoja naveo je da mu se kao čelniku Antikorupcijskog vijeća često obraćaju ljudi oko ručne dodjele predmeta na sudovima. Iznio je podatke da je na Općinskom sudu od 512.634 predmeta njih 174.929 ili 35% dodijeljeno ručno, na Trgovačkom sudu od 30.140 predmeta, ručno je dodijeljeno 7.123 ili 23,63%, na Županijskom sudu od 133.645 predmeta, ručno je dodijeljeno 32.155 ili 24,06%. Građani u ručnoj dodjeli predmeta vide mogućnost za korupciju i namještanje predmeta određenim sucima, kandidatu je uputio pitanje o navedenom, na koji način to riješiti i trebaju li predsjednici sudova zadržati diskrecijsko pravo ručne dodjele težih predmeta sucima za koje misle da te predmete mogu bolje riješiti ili je potrebno u potpunosti uvesti elektroničku dodjelu kako bi se smanjila barem ova percepcija građana o namještanju predmeta. S obzirom da je kandidat probleme hrvatskog pravosuđa pozicionirao unutar problema društvenog funkcioniranja, nedostatka odgovornosti i komparacije sa drugim zemljama, naglasivši civilizacijsku primjenu načela bona fide, a ukazao je i na Agrokor u kojem slučaju je HNB primijetio izloženost bankama i kako je to zaobiđeno putem faktoring društava, kao i problem kupovine vrijednog zemljišta u RH od stranaca putem registracije društava koja stvarno ne djeluju u RH, postavljeno je pitanje kako to spriječiti, koja je tu uloga Vrhovnog suda.

Kandidat Dobronić je odgovorio da ne može u potpunosti odgovoriti oko automatske dodjele predmeta, jer kao sudac nije u potpunosti upoznat sa sustavom, poznato mu je da algoritam po određenim parametrima raspoređuje spise. Što se tiče ručne dodjele spisa ne može kategorički tvrditi da postoje nepravilnosti, suci savjetnici po tom sustavu dobiju lakše spise, automatizirani sustav dodjele spisa funkcionira uz iznimku, događa se da spis bude dodijeljen pogrešno sucu koji ne radi na određenoj vrsti predmeta, u tom dijelu bi se sustav bez sumnje mogao inteligentnije programirati, pitanje je da li su to iznimke kada postane toliko masovno. Navodi da uz spise koji su dodijeljeni uz iznimku više ne dobivaju rješenje o minimalnim kriterijima zašto je to tako napravljeno, pa i samim sucima ponekad nije jasno po kojim kriterijima dobivaju spise. S obzirom na količinu spisa, automatska dodjela spisa je nužna, smatra da se sustav može inteligentnije programirati. Da li u pojedinim slučajevima ima zlouporabe ne može odgovoriti. Vezano za pitanje o faktoringu, HNB u skladu sa svojim ovlastima je osnovano postupio i zabranio pojedinim društvima u sastavu koncerna Agrokor

na vrijeme da se dalje zadužuju, odnosno zabranio je bankama da ih dalje kreditiraju zbog te pretjerane izloženosti. Banke su osnovale faktoring društva, što je po definiciji otkup nedospjelih potraživanja koja su nastala na temelju stvarno isporučenih roba i usluga, a tehnički se to provodi kao eskont mjenica, međutim, nije bilo toliko mjenica za stvarno isporučenu robu i uslugu, unutar te mase izdavali su se računi za robe i usluge kojih uopće nije bilo, u suštini ovdje se radilo o čistom kreditiranju, što je nezakonito po Zakonu o faktoringu ali i izravno kršenje zabrane HNB-a, odnosno banke iz jedne države članice EU, konkretno Austrije sudjeluju u zaobilaženju zakonite zabrane kreditiranja koju je izdala HNB kao centralna banka Hrvatske. Vlada RH je jedina aktivno legitimirana, znači jedina može podnijeti tužbu protiv trgovačkog društva, zatražiti zabranu rada i likvidaciju društva ako je ono svojim radom povrijedilo javno dobro. Vezano za drugo pitanje, do nedavno smo imali zabranu da stranci stječu nekretnine u vlasništvo, no stranci iz raznih zemalja kupovali su nekretnine na moru osnivanjem d.o.o.-a, kao primjer navodi Švicarsku, gdje su u sličnim slučajevima kupovine zemljišta od stranaca, na ime švicarske tvrtke, sudovi poništili i registraciju, kada su dokazali da je u zloj vjeri s ciljem zaobilaženja zabrane jedina svrha osnivanja društava bila da zapravo njemački državljanin kao fizička osoba stekne nekretninu u Švicarskoj, a same nekretnine postale su vlasništvo Švicarske Konfederacije bez ikakve naknade, smatra da je u RH trebalo biti na stotine takvih tužbi.

Član Odbora nastavno je postavio pitanje što može Vrhovni sud napraviti da se ta praksa promijeni, da se stane na kraj bankama koje su zaobilazile hrvatske zakone.

Kandidat odgovara da Vrhovni sud i bilo koji sud bez tužbe Vlade RH, koja je jedina legitimirana ne može napraviti ništa. Ukazuje da je zlouporaba pravne osobnosti mehanizam kroz koji se godinama oštećuju vjerovnici, pogotovo u situaciji kada se radi o pravnim osobama sa jednim osnivačem. Ukazujući na koji se način zloupotrebljava proboj pravne osobnosti u praksi, smatra da se u brojnim slučajevima nije postupalo sukladno stečajnim propisima, članovi uprave imaju zakonsku obvezu prijaviti stečaj, međutim, to se masovno nije provodilo, počinjena su kaznena djela koja nisu sankcionirana. Velik je broj slučajeva u kojima se zbog nepostojanja imovine istovremeno stečaj otvara i zaključuje, čime se ustvari olakšava pljačka imovine, kandidat navodi da je ovu vrstu predmeta odbio kao ispomoć za spašavanje problema s normom, naglašava da se ti predmeti rade po šablonama koje su po učincima katastrofalne. Izmjenama Stečajnog zakona 2015. FINA je dobila ovlast prijaviti stečaj u roku od 120 dana, ali i dalje ostaje problem neodgovornih poduzetnika, zbog kojih nastaje 10.000 do 30.000 novih sudskih predmeta i dugovi.

Članica odbora Vesna Nađ navela je da iz programa kandidata proizlazi da zbog ocjenjivanja sudaca isti svoj sudački položaj smatraju referatskim, ocjenjivanje sudaca prema normi odnosno količini riješenih predmeta je dovelo do toga da su suci međusobno konkurenti, a namjera kandidata je potaknuti suce da se sastaju, razmjenjuju mišljenja, treba voditi računa kako suci obrazlažu svoje odluke, jer iz obrazloženja presude proizlazi autoritet suda. S obzirom da se kandidat zalaže za kvalitetu, a ne kvantitetu sudskih odluka uz promjenu postojeće metodologije ocjenjivanja i promjenu Zakona o sudovima, postavljeno je pitanje gdje očekuje najviše otpora, a gdje saveznike u provođenju takvih promjena.

Kandidat je odgovorio da mu je dosta sudaca sa sudova prvog stupnja koji rade parnične spise pružilo podršku, te pojedini suci visokih sudova, otpor također može biti na svim razinama, smatra da treba stvoriti sustav u kojem će se sa manje napora i više koordinacije, postići veći efekt.

Članica Odbora Rada Borić postavila je pitanje kandidatu da objasni svoj stav oko problema višestrukog ukidanja odluka nižih sudova i vraćanja na ponovno suđenje, kao i prema načinu na koji se pravne norme najčešće interpretiraju jezično, a ne teleološki, smatra

da su ciljana tumačenja zapravo vrlo rijetka.

Kandidat je odgovorio da su određene izmjene što se tiče broja ukidanja već napravljene, ograničen je broj tih ukidanja, kad se predmet ukine i vraća se na prvi stupanj, može se raspravljati o činjenicama i dokazima, mogu se iznijeti i novi zaključci, ali postoji opasnost da se predmet ne preinači pogrešno, u načelu manje je takvih slučajeva. Vezano za tumačenje zakona, i visoki sud u jednom slučaju sporno pitanje de facto tumači isključivo na podlozi knjigovodstvenih isprava, a ne tumači sadržaj ugovora, tumačenje zakona i propisa jedna je loša ostavština bivšeg sustava, formalizma, propis se tumači doslovno i dalje, jednim dijelom da bi se sa sebe skinula odgovornost.

Članica Odbora Ljubica Lukačić postavila je pitanje kandidatu o pristupačnosti pravosuđa, da li smatra da treba više učiniti u tom pogledu.

Kandidat je odgovorio da se pristupačnost odnosi više na građane nego na trgovačka društva, sud mora biti teritorijalno dostupan, kada građani imaju neki pravni životni problem uzimaju odvjetnike, koji su relativno skupi, već tu mnogi nailaze na poteškoće, pri čemu dobrim iz bivšeg sustava smatra sudske dane, gdje su suci imali određene termine u kojima je svaki građanin mogao doći suci i reći mu problem i praktički bi mu sudac sastavio tužbu besplatno. Takvu pomoć trebalo bi osnažiti, građani težeg imovnog stanja imaju razna oslobođenja plaćanja, međutim ta procedura je relativno komplicirana i birokratizirana da zapravo uskraćuje pomoć.

Predsjednik Odbora Mišel Jakšić postavio je pitanje oko načina izbora predsjednika VSRH i ostalih predsjednika sudova, s obzirom da kandidat koristi termin da se može pojaviti država u državi, smatra li da će trebati puno vremena da se promjeni stanje u kojem je poruka da Vrhovni sud nije spreman prihvatiti nikoga izvan tog suda. Nadalje, s obzirom da do velikog broja sporova dolazi zbog stanja u lokalnim i regionalnim samoupravama i javnim tvrtkama, kao gradonačelnik susreo se sa problemom oko pripadanja zemljišta katastru Austro-Ugarske, stoga traži mišljenje kako ubrzati procese u slučaju izgradnje ceste na državnom zemljištu zbog čega je nužno pokretanje sudske postupka, a istovremeno dolazi do usporavanja investicija.

Kandidat je odgovorio da se oko pitanja izbora predsjednika i općenito oko izbora sudaca najviših sudova stvorila nepotrebna javna rasprava, zbog specifičnosti, upravo oni koji govore o tome u javnosti imaju veću odgovornost prikazati stvarno stanje propisa u relevantnim zemljama. Dio kolega želi ukazati da je idealno rješenje da suci sami biraju svog predsjednika, a sve drugo je nedopustiv utjecaj politike i neprihvatljivo. Smatra da bi trebale biti uzor nama pravno kompatibilne zemlje, sudovi su dio demokratske vlasti, međutim, ne postoje dvije zemlje u svijetu koje imaju potpuno identičan način izbora. Smatra da se naše pravosuđe previše zatvorilo, potrebna je veća komparacija i preuzimanje dobrih zakonskih rješenja, poput smanjenja ili ukidanja obveze jamca ako je nepravedna, mogućnost ograničavanja zatezних kamata kod potrošača, propisivanje da kamate prestaju teći kad svota dospjelih, a neisplaćenih kamata dostigne glavnice. Oko pitanja zemljišnih knjiga i katastra, smatra da bi trebalo u potpunosti provesti novu izmjeru, radi ubrzanja investicija predlaže određeni postupak mirenja, ali pred sudom.

Vanjski član Odbora Luka Mađerić konstatirao je da su neke ideje kandidata dvojbene, možda malo kontroverzne, pogotovo u vezi ukidanja norme sucima, postavio je pitanje kandidatu vezano za ovlasti predsjednika VSRH i funkcioniranja samog suda, da li će se kao mogući predsjednik VSRH baviti i vođenjem samog suda i organizacijom rada, odnosno kako misli ubrzati procese u donošenju odluka na Vrhovnom sudu, kako pospješiti potencijal samih 33 sudaca i riješiti probleme u neujednačenoj sudskoj praksi samog suda, s obzirom da postoji često neusklađenost između odluke samog suca odnosno vijeća i

sudskog evidentičara.

Kandidat je odgovorio da je pitanje evidencije i ujednačavanja sudske prakse jedno od glavnih pitanja, smatra da je potrebno osnažiti pitanje praćenja evidencije, treba vidjeti i Poslovnik o radu Vrhovnog suda. Smatra da pitanje nije toliko vezano za unutrašnje funkcioniranje Vrhovnog suda nego je to pitanje unutrašnje sudačke autonomije, na kojim EU inzistira, navodeći da ovlasti odjela, predsjednika, evidentičara na neki način vrše pritisak na suca koji odlučuje u predmetu, pravna sigurnost zahtjeva da se na iste činjenične i pravne situacije pravo primjenjuje na isti način i da presude budu iste, to je temeljno načelo, u koju svrhu su i stvoreni odjeli za praćenje sudske prakse i evidentičari. Njihova je zadaća prvenstveno da preventivno upozore suce koji rade na nekom predmetu, a ne da blokiraju suca koji je došao do zaključka da treba presuditi u konkretnoj situaciji drugačije, pogotovo ako ima uvjerljivo tumačenje. Na odjelima sudova mogu se davati samo načelna pravna mišljenja, a ne u konkretnom predmetu i nitko ne smije oduzeti sucu autonomiju, sustav evidencije i sustav odjelskih sjednica nikako ne smije utjecati na individualnu sudačku autonomiju.

Vanjski član Odbora Tonči Restović postavio je pitanje vezano za utjecaj Visokog kaznenog suda u odnosu na ovlasti VSRH.

Kandidat je naglasio da se ne bavi kaznenim pravom svakodnevno, pitanje opravdanosti osnivanja Visokog kaznenog suda se postavlja do odluke Ustavnog suda, izabrani suci toga suda su iskusni i smatra da će dobro funkcionirati. Postavlja se pitanje hoće li se osnivanjem Visokog kaznenog suda donekle narušiti mogućnost Vrhovnog suda da u tim kaznenim postupcima ujednačava primjenu zakona, ukazujući na moguću potrebu nadopune Zakona o kaznenom postupku kako bi se Vrhovnom sudu osigurala ustavna zadaća ujednačavanja sudske prakse, u kontekstu prigovora da zahtjev za izvanredno preispitivanje presude koji odgovara pojmu revizije u parničnom postupku u cjelini gledano ne omogućuje ispravljanje svih nepravilnosti kao što je to bilo do sada kada je VSRH postupao kao žalbeni.

Vanjska članica odbora Zlata Đurđević pohvalila je program kandidata, profesionalne i stručne kompetencije. U pogledu stegovnog postupka, koji je pokrenut protiv kandidata od predsjednika Trgovačkog suda, Državno sudbeno vijeće (DSV) prema Zakonu o DSV-u bilo dužno odmah formirati istražno povjerenstvo. U roku 15 dana od podnošenja zahtjeva je trebalo zakazati raspravu i nakon te rasprave, u roku 15 dana izraditi odluku, sve te zakonske odredbe bile su prekršene u odnosu prema kandidatu. Nadalje, postupak je pokrenut zbog neispunjavanja norme iz 2019.g., kandidat nije bio obaviješten i na upit novinara DSV navodi da nije dužno obavještavati, te ponovno naglašava da bi sudac bio obaviješten da je DSV poštivalo zakonske odredbe, formiralo istražno povjerenstvo i u roku 15 dana zakazalo raspravu. Iz navedenog proizlazi da suci u Hrvatskoj nemaju pravo na obranu, nemaju pravo biti obaviješteni da je protiv njih pokrenut postupak, odnosno provodi se tajni postupak, to su karakteristike inkvizitornog postupka koji se onda koristi očito u ovakve političke svrhe. Postavila je pitanje kandidatu da li osobno to doživljava kao određeni oblik kontrole i kršenje unutarnje neovisnosti sudaca (reakcije nije bilo niti od udruge sudaca), a postavlja se pitanje i načina rada DSV-a, odnosa prema sucima, funkcioniranju i poštivanju pravnog poretka, dakle tijelo koje vodi stegovne postupke prema sucima samo nije poštivalo pravnu normu.

Kandidat smatra da su stvari malo pogrešno postavljene, jer je prilikom ocjenjivanja sudaca jedino bitan broj, statistički podatak, istovremeno ne postavlja se pitanje kvalitete obrazloženja presude, iako je tu potreban oprez zbog mogućeg zadiranja u neovisnost sudaca i sudačku autonomiju. Sama metodologija ocjenjivanja sudaca nije mogla biti

predmet ocjene Ustavnog suda, međutim postavlja se pitanje ustavnosti odredaba Zakona o sudovima kojima se uspostavlja takav sistem ocjenjivanja, smatra to pritiskom na suca koji mora donijeti odluku bez obzira na stanje predmeta. Osim odgovornosti sudaca, isto pitanje kriterija postavlja se kod odlučivanja o napredovanju, imenovanju na viši sud (zbrajaju se bodovi), smatra da bi trebalo uskladiti Zakon o sudovima i Zakon o Državnom sudbenom vijeću.

Zastupnica Karolina Vidović Krišto navela je da je kandidat kroz nekoliko javno poznatih sudačkih postupaka pokazao sudačku neovisnost, smatra da je upravo sudačka neovisnost najveći problem u hrvatskom pravosuđu. Navodi da hrvatski sudovi na svim razinama prihvaćaju ugovore banaka s lihvarskim agencijama u kojima su financijski iznosi i druge bitne stavke zacrnjene ili uopće nisu navedene, smatra da to nije pravovaljani dokument, moli da kandidat o navedenom iznese svoj stav, odnosno što bi kao predsjednik Vrhovnog suda poduzeo, s obzirom na ovlast pokretanja stegovnih postupaka i nadzor sudova.

Kandidat je odgovorio da je to složeno pitanje, praksa cediranja potraživanja od banaka prisutna je u EU, navodi da se promjenom vjerovnika položaj dužnika ne mijenja, dužnik ne mora dati suglasnost na cesiju, ali mora biti obaviješten o obavljenoj cesiji, gledano zakonski problem ne postoji, dužniku je načelno svejedno tko mu je vjerovnik, pitanje je zašto netko otkupljuje nenaplative dugove, a same agencije su specijalizirane u svojevrsnom maltretiranju dužnika, vršenju pritisaka, zakonski nije uređeno što sve i na koji način agencije koje otkupljuju dugove smiju raditi dužnicima.

Zastupnica navodi da kada iznosi ne bi bili zacrnjeni bilo bi jasno iz potraživanja lihvarskih agencija prema potrošačima da je posrijedi lihvarenje, koje je Ustavom i zakonom zabranjeno. Kandidat navodi da dužnik mora znati koja obveza je cedirana, sva njezina obilježja, iznos, rokove dospijeća, rokove zastare, naglašava da dužnik stupa u kreditni ugovor sa bankom koja je unutar posebnog režima i nadzirana od strane HNB-a, međutim kada banke cediraju na agencije bankarsko potraživanje, takav ugovor izlazi iz sfere nadzora HNB-a, agencije nisu ovlaštene obračunavati kamate na kamate, može se donijet zakon kojim bi se točno propisala prava agencija. Neodgovorno poslovanje banaka trebalo bi adekvatno kazniti. Zastupnica je također navela slučajeve u kojima sudovi brzo donose odluke prema građanima, istovremeno nakon više godina nema presuda u aferama koje su poznate javnosti, primjerice tzv. afera "Bankomat", postavlja pitanje kandidatu što bi učinio u tom i sličnim slučajevima.

Kandidat je naveo da ne bi dozvolio svjesno otezanje postupka ili privilegiranje pojedinih stranaka, sve stranke su apsolutno u jednakom statusu. Ako suci ne razumiju dobro sferu poslovanja presuđuju prema nalazu vještaka, dakle njemu prepuste i pravni dio, što je pogrešno jer vještak nije nadležan donositi pravne zaključke, sistemski se radi pogrešno.

Zastupnica Vidović Krišto je istaknula primjer sutkinje, bivše predsjednice Trgovačkog suda u Osijeku Mirjane Baran, koja je izjavila da je njezin izbor rezultat utjecaja grupe poduzetnika, nekima je kasnije u svojoj sudačkoj praksi kao predsjednica suda dosuđivala u korist presude. Nadalje, sudac Trgovačkog suda u Zagrebu Mihael Kovačić bio je uhićen pod sumnjom da je neovlašteno trošio novce iz stečajnih masa i pritom izjavio da su isto radili i drugi suci, stoga je zamolila stav kandidata o navedenom.

Kandidat smatra da je doslovna izjava sutkinje neprihvatljiva, pretpostavlja da se možda nespretno izrazila. Slučaj suca Kovačića i stečajnih postupaka je puno ozbiljniji problem, neprihvatljivo je da bilo koji sudac ima ovlast upravljati stečajnom masom u svoju korist. Također, predsjednik suda prijavio je suca Kovačića zbog nedovoljnog broja odluka, a

ne zbog toga što on suštinski radi ili ne radi, dakle cijeli sustav usmjeren je na brojanje odluka. Da bi se predmeti brže rješavali, stečajne postupke vodi stečajni sudac, nema kontrole, stoga smatra da bi trebalo ponovno uvesti sustav sa stečajnim vijećem, drugi problem osim poštenja sudaca je i pitanje stručnosti, moguće je zatražiti i kontrolu porezne uprave.

U nastavku, zastupnica je iznijela slučajeve neprimjerenog ponašanja sudaca koji bi u drugim europskim državama bili razriješeni sudačke dužnosti, kandidatu je postavljeno pitanje kako bi postupio da bude izabran za predsjednika VSRH.

Kandidat je odgovorio da suci moraju paziti na svoj i na ugled sudačke profesije, na poslu i izvan posla, za nedisciplinu i neodgovornosti treba snositi posljedice, više slučajeva stvara loš dojam.

Zastupnica Vidović Krišto je također postavila pitanje u svezi zastare i izručenja na temelju Europskog uhidbenog naloga, Zakonom iz 1997. određen je rok zastare za najteža kaznena djela u trajanju od 25 godina, ali se u istom tom Zakonu kaže da se u zastaru ne uračunava razdoblje kada istraga nije bila moguća, stoga postavlja pitanje da li je za vrijeme bivše Jugoslavije istraga udbaških ubojstava bila moguća, odnosno je li početak zastare odluka o neovisnosti Hrvatske ili završetak Domovinskog rata.

Kandidat je odgovorio da objektivno ne može odgovoriti na tako konkretno pitanje, koje bi trebalo detaljnije analizirati, trebalo bi se držati prakse EU i mišljenja suda EU, sve stranke apsolutno moraju imati isti status. Na pitanje da li je bilo moguće takve postupke voditi u bivšoj državi s obzirom na to da su bila naručena ubojstva tadašnje tajne službe kandidat odgovara da je formalno možda bilo moguće, drugo je pitanje što se suštinski radi, bivši sustav je branio sam sebe, sudovi nisu imali samostalnu poziciju.

Zastupnica Dalija Orešković obrazložila je zašto podržava kandidata, sadržaj programa pravno i stručno smatra inspirativnim, pozdravlja afirmativno izražavanje o sucima i slaže se da se kvaliteta rada sudaca i pravosuđa ne može mjeriti statističkim brojem riješenih predmeta. Program kandidata vrlo jasno pokazuje kako bi trebala izgledati reforma pravosuđa, nada se da će barem potaknuti na određene zakonodavne inicijative i intervencije. S obzirom da je naglašeno da je uloga Vrhovnog suda kontrolno usmjeravajuća u ujednačavanju sudske prakse i osiguravanja jedinstvene primjene zakona, postavljeno je pitanje kada bi sudac imao autonomiju, a kada bi trebao slijediti jedinstven stav.

Kandidat je odgovorio da ostaje kod rečenog vezano za sudačku autonomiju, ono što imamo u praksi je ono što ne funkcionira, odluke Vrhovnog suda se ne provode u praksi, presude trebaju biti temelj, baza za uspostavu reda putem upravnih tijela, agencija, ministarstava.

Član Odbora Nikola Mažar postavio je pitanje o izboru predsjednika najviših sudova, odnosno da li je koncept javnoga poziva gdje svaki kandidat ima priliku predstaviti javno svoj program dobar ili bi trebao izravno odlučivati predsjednik RH, treba li mijenjati postojeći sustav izbora predsjednika VSRH.

Kandidat je naveo da je Ustavni sud donio svoju odluku o ustavnosti Zakona o sudovima, svaka javna procedura gdje se omogućuje kandidatima da javno izlažu program je dobra, bilo bi dobro uspostaviti sustav izbora sudaca koji bi nas približio tradicionalnim zemljama (poput Njemačke, Austrije), problem ne vidi u tome što suce izabire DSV nego po kojim osnovnim kriterijima on donosi svoje zaključke o kandidatima, sustav bodovanja nije dobar, trebalo bi uzeti u obzir kakvo je pravno razmišljanje, obrazlaganje presuda.

Zastupnik Stephen Nikola Bartulica postavio je pitanje smatra li kandidat da se lustracija po uzoru na druge bivše komunističke zemlje trebala provesti tijekom 90-ih ili možda danas, da li je to uzrok današnjih problema u pravosuđu.

Kandidat je odgovorio da ne zna da li bi se moglo govoriti da lustracija nije provedena, maknuti su kadrovi iz bivšeg sustava, bilo je mišljenja da je provedena lustracija. Svoju pravničku praksu započeo je 1986. godine, kriterij izbora sudaca bio je pomalo neodređen, nije se toliko tražila stručnost, općenito može reći da bivši sustav nije omogućavao sucima pravi sudački položaj, to jednostavno nije bio sustav podijele vlasti, istaknuo je međutim izvanrednu praksu tadašnjeg Saveznog vrhovnog privrednog suda.

Zastupnik je naveo da banke u austrijskom vlasništvu u Republici Austriji vjerojatno poštuju pravila, a ovdje svjesno zaobilaze i pronalaze rješenja, recimo na inovativan način, kako bi zarađivali novac, te postavio pitanje da li je naslijeđeni mentalitet jedan od razloga što je to uopće moguće u Hrvatskoj.

Kandidat je odgovorio da je Austrija prijateljska zemlja, ali u ovom poslovnom dijelu imamo problem, primjerice sa CHF kreditima, prije toga sa RBA štednim zadrugama, austrijska leasing društva su poslovala u RH i sklapale važne Ugovore o leasingu na način da zapravo nisu poštovale odredbu ZTD-a, trebale su osnovat podružnicu, onda ta podružnica dobije porezni broj, uredno se plaćaju porezi. To su sve oni izbjegli kroz kojekakve ugovore koje su nažalost pojedini javni bilježnici isto ovjeravali i tehnički gledano izbjegli plaćanje znatne količine poreza, potom se poslovalo putem faktoring društava, istu praksu austrijske banke provode u Poljskoj, Mađarskoj, Ukrajini, Bugarskoj, banke to rade uz prešutnu podršku svoje države. Ukazuje i na praksu da strane banke osnivaju formalno hrvatske banke, smatrajući da imovinska odgovornost neće doći do njihovih matičnih banaka, nedopustivo je da je 90% bankarskog sektora u rukama stranog kapitala.

Završno, član Odbora Nikola Grmoja izrazio je podršku sucu Dobroniću, a oko dileme da li se provela lustracija, navodi da je na Internetkim stranicama Vrhovnog suda uočio da je od ukupno 36 sudaca njih 26 bilo u sudstvu bivšeg antihrvatskog sustava, uključujući i Marina Mrčelu kojeg je za predsjednika podržalo 29 sudaca, nadalje, od svih prethodnih 8 predsjednika VSRH, samo jedan nije bio sudac u Jugoslaviji.

Kandidatkinja Barbara Gundić uvodno je zahvalila članovima Odbora što su joj pružili priliku da predstavi program rada kao kandidatkinja za predsjednicu Vrhovnog suda RH. U predstavljanju programa odlučila se za pravno edukativni pristup, u kojem sudac tumačeći pravo ostvaruje i edukativnu ulogu u društvu. Može se činiti da citiranje ustavnih i zakonskih odredaba nema preveliku težinu u programu rada, budući da je demokracija sustava, u kojem podjednako snose obveze i odgovornosti svi njezini dionici, važno je u kontekstu obveza i odgovornosti predsjednika Vrhovnog suda podsjetiti na odredbe važećih zakona. Predstavljanje je započela citirajući odredbe Ustava članka 18. st. 3., zatim odredbe o Vrhovnom sudu, diobi vlasti. Osim toga, citirala je odredbe Zakona o sudovima, kojima se osigurava temeljna zadaća Vrhovnog suda jedinstvena primjena prava i ravnopravnost svih u primjeni. Podsjetila je na odredbe članaka 2. i 3. Zakona o sudovima. U smislu uloge predsjednika Vrhovnog suda citirala je odredbe članka 10., članka 44. b i članka 47. Zakona o sudovima. Založila se za bolju komunikaciju i suradnju triju sastavnica državne vlasti, pri čemu je citirala točke 9. i 10. savjetodavnog mišljenja europskih sudaca. Neovisnost sudbene vlasti jamči građanima i državnim vlastima jednakost pred sudovima. U odnosu na veliki broj neriješenih predmeta predlaže promociju sudskih vježbenika u savjetnike, onih koji ispunjavaju uvjete, a sudskih savjetnika u suce. Nužna je proaktivna uloga građana u ostvarivanju demokratskih procesa, korištenjem zakonskih mehanizama kroz pravo na pristup informacijama, slanja predstavki, pritužbi i ostalih podnesaka.

Članica Odbora Vesna Nađ pitala je kandidatkinju kada bi postala predsjednica Vrhovnog suda kako bi osigurala ravnopravnost građana u primjeni prava, primjerice jedne

bake koja živi u kontejneru u Glini i tajkuna koji živi na Europskom trgu u Zagrebu.

Kandidatkinja odgovara da u svakom konkretnom slučaju sud sudi na temelju Ustava, zakona i ostalih važećih propisa.

Članica Odbora Ljubica Lukačić postavila je pitanje o pristupačnosti pravosuđu, na koji bi način kandidatkinja pravosuđe učinila pristupačnim za sve.

Kandidatkinja smatra da je pravosuđe već pristupačno za sve, korištenjem alata koje je citirala. Ponavlja važnost proaktivnog djelovanje svih dionika demokratskih procesa.

Predsjednik Odbora pitao je kandidatkinju koja joj je bila motivacija i želja za vođenjem Vrhovnog suda i koje stvari bi mogla napraviti boljima.

Kandidatkinja je odgovorila da je to profesionalni izazov, da radi na poslovima „kvazi sudbenog tijela“, ali smatra se sućem u srcu i duši i zbog toga je prijava na javni poziv za nju izazov.

Zastupnica Dalija Orešković po pitanju dostupnosti pravosuđa, pojasnila je da se ne radi o tome jesu li norme takve da je svakom omogućeno da koristi ono što demokratski poredak nudi, pod pristupom pravosuđu misli se jesu li pristojbe takve da odvrćaju ili onemogućavaju one slabijeg imovnog statusa od korištenja pravnih lijekova. Pitala je kandidatkinju smatra li primjerice da ima zlouporabe prava na korištenje pravnih lijekova prilikom podnošenja žalbe Komisiji za kontrolu postupaka, budući je znano iz prakse da odvjetnici podnošenjem žalbe nabijaju troškove postupka koji im idu u korist, što je često i glavni razlog javljanja na natječaj.

Kandidatkinja je odgovorila da ne može procijeniti visinu troškova, smatra da to dionici postupka trebaju propitivati.

Kandidat Marin Mrčela u uvodnom govoru iznosi da predsjednik Vrhovnog suda nije revolucionar, niti radikal, niti može okrenuti sustav naglavačke, treba promijeniti sustav, a za promjenu sustava predsjednik suda nije ovlašten. Predsjednik suda može i mora u okviru postojećeg sustava poduzeti neke mjere i predložiti mjere za poboljšanje stanja. U programu predlaže 39 mjera. Neke mjere može poduzeti sam predsjednik suda neke može predložiti u suradnji s izvršnom i zakonodavnom vlašću. Prvi problem koji iznosi je dugotrajnost nekih postupaka, iako više godina za redom imamo smanjenje broja i brže rješavanje predmeta. Predmet može biti opsežan i složen, sudionici mogu zloupotrebjavati procesna ovlaštenja, ali nije prihvatljivo i nema opravdanja da se po spisu ne radi nekoliko godina ili da spis uđe u zastaru. Drugi problem je nadzor sudaca uz poduzimanje mjera da se predmeti brže rješavaju, predsjednici sudova moraju koristiti prednosti e-spisa, kontrolu kretanja i rada na predmetima, pokretanje stegovnih postupaka. Treći problem je ponašanje nekih sudaca na sudu i izvan suda, utvrđivanje povreda etičkog kodeksa pokazuje da sustavni mehanizmi postoje, da ih treba dosljedno koristiti kada postoji sumnja u etičnost. Četvrti problem je odgovornost sudaca, činjenica je da su pojedini suci stegovno kažnjeni, neki i razriješeni pokazuje da sustavni mehanizam postoji, DSV treba dosljedno provoditi stegovne postupke i dovršavati ih u najkraćem mogućem roku. Postupak ne smije trajati dulje od godinu dana. Šesti problem vidi u nedovoljnim ljudskim i ekonomskih potencijalima. Iznosi da nema dovoljno sudskih vježbenika, sudskih savjetnika i zapisničara (problem je i nedopustivo mala plaća). Nema dovoljno sudnica za vođenje opsežnih predmeta s više sudionika optuženika, taj se problem može riješiti u suradnji s Ministarstvom pravosuđa i Ministarstvom financija. Sedmi problem je preširoka mjerodavnost sudova, objesna parničenja i stvaranje spisa koji ne bi trebali doći na sud, za to predlaže posebnu mjeru. Pod osam, smatra da loš dojam o pravosuđu stvara i kritizerstvo, ne kritika nego kritizerstvo sudbene vlasti, onih koji su zainteresirani za ishod postupka na sudu, onih koji time žele ostvariti političke ili ekonomske

interese, onih koji ne znaju razliku između vlasništva i posjeda, razlike između pritvora, istražnog zatvora ili zatvora. Deveto, loš dojam stvaraju i floskule „sudačka klika, sudačka oligarhija“. Deseto, loš dojam stvara i floskula da sudstvo pripada nekoj političkoj opciji, što je netočno, suci rade i trebaju suditi neovisno o politici. Jedanaest, loš dojam čini i stvaranje ozračja ustavne krize, nedostatka demokratskog legitimiteta, ili ponavljanje teze da mandat v.d. predsjednika traje do kraja godine. Takve teze jesu pogrešne, jer je zakon jasan citat: “Poslove sudske uprave do izbora predsjednika Vrhovnog suda RH obavljat će zamjenik predsjednika Vrhovnog suda određen godišnjim rasporedom poslova“. Dvanaesto, problem je kada se poredbeno pravno rješenje da suci Vrhovnog suda biraju predsjednika kritizira usporedbom da bi to bilo kao da zastupnici u Hrvatskom saboru biraju zastupnike, to je nelogična usporedba. Logički pravilna usporedba bila bi ona prema kojoj za predsjednika Hrvatskog sabora ne bi mogao ili ne bi trebao biti izabran zastupnik u Hrvatskom saboru, a predsjednika Sabora bi predlagao i birao netko drugi. Druga pravilna usporedba bila bi ona prema kojoj za predsjednika Ustavnog suda RH ne bi mogao ili trebao biti izabran sudac Ustavnog suda. Tu nema sukoba interesa, u dva usporedna slučaja, a niti kada je predsjednik Vrhovnog suda sudac toga suda. Dalje iznosi da su bivši predsjednici države predlagali suce Vrhovnog suda za koje je Opća sjednica VSRH dala pozitivno mišljenje, čime su prihvaćali mišljenje struke. Kao problem pod trinaest koji utječe na loš dojam je kada političar za sudbenu vlast kaže neovisnost da, ali ne potpuna, to je problem jer se stvara dojam da politika utječe na sudbenu vlast. Četrnaest, pojedinim sucima neovisnost i samostalnost služi za prikrivanje nerada (bilo da ne rade dovoljno, ili biraju predmete..), stoga dok postoje okvirna mjerila, što god o njima mislili, ista vrijede za sve. Petnaest, problem je to što suci nikad neće suditi prema očekivanjima (političara, profesora, novinara) niti će donositi popularne odluke. Šesnaest, problem je što se negativnosti u sudbenoj vlasti kritizerski koriste zbog želje za kontrolom sudbene vlasti. Sedamnaest, problem je što su pojedini kritičari bili u poziciji popraviti stanje ali to nisu učinili. Devetnaest, problem je stvoreno ozračje u kojem je normalno podcjenjivati suce. Dvadeset, problem je što podcjenjivanje dolazi od političara, to je uočila i Europska komisija koja je u svom izvještaju napisala kako bi trebao izgledati postupak izbora imajući na umu europske standarde. Dvadeset jedan, treba se ostvariti pretpostavka „da tijela državne vlasti okupiraju racionalni pojedinci“. Dvadeset dva, za sve probleme sudbene vlasti postoje sustavni mehanizmi koje treba dosljedno primijeniti.

Član Odbora Dražen Bošnjaković u odnosu na prijedore oko osnivanja Visokog kaznenog suda RH, bez obzira što je Ustavni sud RH utvrdio da je u skladu sa zakonom, pitao je kandidata za mišljenje da li će biti potrebno mijenjati zakonsko rješenje, a vezano za pravnu zaštitu i omogućavanje zapravo Vrhovnog suda RH da ujednačava praksu u kaznenom sudovanju. Kako je sam kandidat naveo da se očekuje povećanja broja zahtjeva za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude, imajući u vidu Izvješće o stanju sudbene vlasti za 2020. u kojem je kao jedna od mjera predložena izmjena Kaznenog zakona i Zakona o kaznenom postupku, na način da se uvede novi pravni lijek ili da se postojeći promijeni, kako bi Vrhovni sud RH imao snažnije mehanizme ujednačavanja sudske prakse, zamolio je kandidata za mišljenje.

Kandidat Marin Mrčela odgovorio je da se ne slaže s mišljenjem bivšeg predsjednika Vrhovnog suda da sada treba nešto mijenjati. Taj izvanredni pravni lijek nije bilo moguće podnijeti prije protiv odluka u kojima je Vrhovni sud bio drugostupanjski sud, tu mogućnost imao je državni odvjetnik, okrivljeni nije, s osnivanjem Visokog kaznenog suda RH sada ima tu mogućnost. Što se tiče pozicije Vrhovnog suda RH, odnosno Kaznenog odjela vezano za osnivanja Visokog kaznenog suda RH, tu je stvar jasna, treba vidjeti hoće li biti potrebe, isto

proširiti na sve sudove, a Vrhovnom sudu ostaviti mogućnost da putem izvanrednih pravnih lijekova ujednačava sudsku praksu. Mišljenja je da bi trebalo odrediti rok za podnošenje zahtjeva za zaštitu zakonitosti.

Potpredsjednik Odbora Krunoslav Katičić pohvalio je program kandidata s predloženim mjerama, te zatražio pojašnjenje u pogledu dokumenta iz kojeg se daje iščitati da se kandidat zalaže za izbor predsjednika Vrhovnog suda iz reda sudaca. Zamolio je kandidata za kratku elaboraciju protivljenja objavama imovinskih kartica sudaca. Pitao je kandidata kako vidi sinergiju u pogledu funkcije i uloge predsjednika Vrhovnog suda kao predsjednika DIP-a.

Kandidat Mrčela mišljenja je da treba detaljno preispitati trebaju li suci sudjelovati u izborima uopće. Što se tiče imovinskih kartica, iznosi da nije bio protiv, samo je izrazio sumnju da će imovinske kartice doprinijeti poboljšanju ugleda suda kako je to mislio tadašnji ministar D. Bošnjaković. Sustav imovinskih kartica treba biti takav da automatski provjerava nedopuštena i neprilična ponašanja, pa i korupciju. Što se tiče izbora predsjednika Vrhovnog suda, ističe da je rekao da bi suci Vrhovnog suda trebali birati predsjednika. Iznio je poredbene sustave nekih europskih zemalja, te istaknuo da ništa ne postoji što već nije izmišljeno, samo je stvar političke volje što će se primijeniti.

Član Odbora Nikola Mažar zamolio je kandidata da pojasni mjeru jačanja uloge sudskih savjetnika, praćenja i načina rada na nacionalnom nivou, koji bi u konačnici bio očekivani rezultat mjere.

Kandidat Mrčela pojasnio je da time nije mislio na proširivanje ovlasti sudskih savjetnika, nego na posao koji sudski savjetnici trebaju raditi (referirati spise, izrađivati nacрте odluka). Kako na Vrhovnom sudu trenutno fali 9 savjetnika, može se pretpostaviti koliko bi se više predmeta moglo riješiti na Vrhovnom sudu njihovim angažmanom.

Članica Odbora Rada Borić pitala je kandidata u odnosu na 22 loša dojma o pravosuđu, koju bi mjeru izdvojio kao prioritet, da se neki od dojmova promijene. U odnosu na uvodno izlaganje kandidata da stegovni postupak traje maksimalno godinu dan, pitala je kandidata za komentar kako je moguće da netko ne zna da se protiv njega vodi stegovni postupak, da to mora saznati iz medija, pogotovo da je nešto iz 2019., a do danas nije riješeno, ako postoji rok od godine dana.

Kandidat Mrčela odgovorio je da prema informacijama kojima raspolaže po liniji sudske uprave, da je postupak pokrenut ove ili prošle godine, za nešto što je bilo prije. Smatra da bi stegovni postupci trebali biti pravovremeni, da bi trebali biti ažurni, učinkoviti i to je nešto što treba popraviti. Što se tiče popravljivanja dojmova, a koji se tiču politike odnosno navodnog utjecaja politike, tu Vrhovni sud i predsjednik ne mogu ništa napraviti, osim tu i tamo nešto reći kada to prijeđe nekakve granice kao što je bila situacija. Ono što predsjednik Vrhovnog suda može napraviti to je jedna od prvih 10 mjera, osobno mu se čini da je najveći problem dugotrajnost postupka, na tome treba raditi, od 21. srpnja kada je preuzeo dužnost je neke stvari poduzeo, a poduzimat će i dalje sve dok bude u ulozi u kojoj je sada.

Članica Odbora Ljubica Lukačić pitala je kandidata što bi još bilo potrebno učiniti i što bi osobno učinio ako bude izabran predsjednikom Vrhovnog suda na dostupnosti pravosuđa svima. Poznato je da su zgrade stare i da je prilagodba teška, ali gotovo u svaku je moguće ugraditi barem rampu, što bi predsjednici sudova trebali inicirati.

Kandidat Mrčela zalaže se za pristup sudu svima bez obzira na njihovo zdravstveno stanje, pri čemu ističe da sudovi s tim imaju problem recimo na Vrhovnom sudu RH ne postoji rampa, niti lift. Apsolutno podržava mišljenje zastupnice.

Članica Odbora Vesna Nađ osvrnula se na uvodni govor kandidata u kojem je rekao da predsjednik Vrhovnog suda nije niti revolucionar, niti radikal, te upitala znači li to da je

čovjek kontinuiteta, da se neće zalagati za jednu suštinsku reformu pravosudnog sustava.

Kandidat Mrčela odgovorio je da će se prijedlozima zalagati za promjene, za to je predložio 39 mjera da se nešto promijeni, za pojedine je potrebna suradnja izvršne i zakonodavne vlasti.

Članica Odbora Marija Jelkovic slaže se s mišljenjem kandidata da je dugotrajnost postupaka jedan od najvećih problema, slijedom čega je percepcija građana takva kakva jest. Sviđa joj se što je kandidat između 22 problema naveo i jednu stvar da ne bi bilo dobro da neovisnost i samostalnost sudaca bude maska za nerad sudaca. Zanima je osim okvirnih mjerila koja postoje, jeli moguće uvesti još koju mjeru, u pogledu određenih radnji uvesti rokove, ako znamo da su i državni odvjetnici samostalni i neovisni, ali imaju rokove za određene radnje, s ciljem efikasnije obrade predmeta. Kandidat Dobronić se izjasnio protiv okvirnih mjerila i nije ponudio drugo rješenje, pitala je vidi li kao kandidat neko drugo rješenje osim tih okvirnih mjerila za ubrzanje postupaka.

Kandidat Mrčela ističe da o okvirnim mjerilima može razgovarati jesu li dobra, nisu dobra, kakva je metodologija, ali su suci kao legalisti dužni držati se mjerila. Osim okvirnih mjerila, predložio je nekoliko mjera, a većina se odnosi na kontrolu, jer predsjednici sudova imaju ovlasti naložiti da se predmeti koji stoje dugo riješe u kratkom roku. Osim toga, treba jednako koristiti sustav zaštite prava na suđenje u razumnom roku. O rokovima se može razgovarati, rokovi bi trebali biti instruktivni, što bi teško bilo urediti u složenim kaznenim predmetima. U programu je predložio nešto drugo to je tzv. koncentracija rasprava u velikim predmetima. Predložio je Pravosudnoj akademiji i radionicu koja bi se zvala koncentracija rasprava, predložio je i radionicu koja bi se zvala odmjeravanje i obrazlaganje kazne.

Zastupnica Karolina Vidović Krišto iznosi da je Europska komisija utvrdila kako je hrvatsko pravosuđe najmanje neovisno od svih članica EU., dok je slušajući uvodno izlaganje kandidata stekla dojam da je hrvatsko pravosuđe gotovo idealno, dok je ocjena Komisije i građana da je naše pravosuđe rak rana hrvatskoga društva. Poznato je da je hrvatsko pravosuđe opterećeno nepotizmom, tako je prije tri godine u medije dospjela SMS prepiska između sutkinje Visokog prekršajnog suda Branke Žigante Živković kojoj je tadašnji predsjednik Đuro Sessa SMS-om nalagao da sazove sudačko vijeće, kako bi njegov sin mogao biti imenovan za suca. S tim u vezi pitala je kandidata smatra li da je ovakva vrsta nepotističkog pritiska razlog da se sudac Đuro Sessa razriješi sudačke dužnosti.

Kandidat Mrčela u odgovoru demantira navode zastupnice i ističe da je Komisija mišljenja da je RH najlošija po dojamu o hrvatskoj sudbenoj vlasti. Daleko od toga da misli da je stanje u pravosuđu dobro, može biti bolje ali negira da je rak rana društva. Nepotizam nije u redu, ali u konkretnom slučaju ne postoji, ako zastupnica smatra da postoji povreda kodeksa ili druga povreda ima pravo podnijeti zahtjev sudačkom vijeću.

Na dodatno pitanje zastupnice smatra li da je povrijeđen Kodeks. Kandidat je odgovorio da je činjenica da sudačko vijeće nije bilo određeno godinu dana, da bi trebalo vidjeti sve činjenice, ali koliko zna Državno sudbeno vijeće je imenovalo Srđana Sessu jer je bio prvi na listi, a ne zato jer je njegov tata poslao SMS predsjednici Sudačkog vijeća da ga sazove.

Zastupnica Karolina Vidović Krišto iznijela je da je pedofilija bolno i teško pitanje u kojemu Hrvatska nije nikakva posebnost. Seksualna zlostavljanja djece i mladih su težak zločin, a po mišljenju struke žrtve nasilja imaju uništen život, pitala je kandidata za mišljenje smatra li da Vrhovni sud RH ima preblage kazne prema pedofilima.

Kandidat Mrčela u odgovoru ponavlja mišljenje iz programa da u pojedinačnim predmetima kaznene sankcije nisu dovoljne. Podsjeća da je to jednom rečeno i da nije dobro završilo, naime kada se radila izmjena Kaznenog zakona rečeno je da treba strože

kažnjavati dilere, pedofile, lihvare pa je onda došlo do toga da se za posjedovanje ili prodaju i grama marihuane išlo u zatvor. Osobno će se založiti da se analiziraju svi predmeti pojedine vrste kriminaliteta, a ovaj o kojem je zastupnica govorila posebno je odiozan i zaslužuje raščlambu, iz koje će se vidjeti jesu li kazne koje izriču sudovi primjerene.

Zastupnica Vidović Krišto dalje se osvrnula na sudačku normu o kojoj je bilo riječi, smatra da su kriteriji apsurdni, kriteriji su metoda kako nekoga forsirati ili kako nekoga kompromitirati, jednako se ocjenjuje provođenje stečaja nad tvrtkom koja ima stotine pokretnina i nekretnina, kao i tvrtke koja ima jedan automobil. Slijedom toga upitala je kandidata kako je moguće da postoje takvi kriteriji u demokratskoj državi članici Europske unije.

Kandidat Mrčela smatra da okvirna mjerila moraju postojati, zalaže se za to da se okvirna mjerila preispitaju i ujednače.

Zastupnica Vidović Krišto iznijela je slučaj Agrokor koji je četiri godine bez prvostupanske presude, u isto vrijeme sudovi žustro presuđuju kada su tužitelji banke i lihvarske agencije. Kandidatu je postavila pitanje jeli pokrenuo i jedan stegovni postupak, primjerice protiv predsjednice Općinskog suda u Novom Zagrebu, koja je na temelju ugovora sa zacrnjenim stavkama istjerala obitelj iz doma, o čemu je voljna pružiti sve informacije.

Kandidat Mrčela podsjetio je da dužnost obnaša od 21. srpnja i nije upoznat da se nešto tako događa. Nije dobio prijavu za pokretanje stegovnog postupka, a uloga suca koji obnaša poslove sudske uprave nije kontrola rada u konkretnom predmetu. Napominje da je njegova dužnost razmotriti svaku predstavku, tako i zastupnice kada mu bude poslana.

Zastupnica Dalija Orešković prisjetila se da je sudjelovala u radu GRECO-a, kada se između ostaloga sugeriralo Hrvatskoj da razmotri i preispita postupak izbora i imenovanja predsjednika Vrhovnog suda RH. Nalazimo se u situaciji u kojoj je Zakonom o sudovima uveden javni poziv, životopisi, programi rada kandidata, i imamo situaciju da je predsjednik države rekao koji je njegov kandidat, prije nego što je svoje mišljenje dala Opća sjednica VSRH i nadležni saborski odbor. Smatra da je na taj način obezvrijeđen cilj koji se izmjenama zakona htio postići, izbor na temelju objektivnih, mjerljivih kriterija i očekivanja građana, što ima političku odgovornost i odgovornost predlagatelja. Iznosi da će podržati suca Dobronića, slaže se s mišljenjem Opće sjednice da je program i životopis kandidata Mrčele kvalitetniji od ostalih. U odnosu na govor kandidata o tome kako se političari odnose prema pravosuđu, iznosi da bi se u pristojnim državama to moglo smatrati političkim udarom na neovisnost sudbene vlasti, da problem pravosuđa proizlazi iz politike, a kao političarka zalaže se za to da suci imaju veću ulogu i značaj u procesu odabira kandidata. Smatra da se kandidat kao vršitelj dužnosti predsjednika suda bio dužan javiti na javni poziv, da je to na neki način suprotstavljanje neprimjerenom retorici koja dolazi od strane politike, odlično održana lekcija političarima i obrana digniteta sudbene vlasti. Probleme u sudbenoj vlasti treba rješavati strukturno, jačanjem kontrole sudaca i putem ovlasti i uloge DSV-a. Zalaže se za redizajn DSV-a i micanje saborskih zastupnika u tom tijelu.

Član Odbora Tonči Restović ističe da kao odvjetnik poštuje pravna razmišljanja kandidata o pojedinim temama. Ali da se stječe dojam da kada kandidat govori o odnosu politike i sudbene vlasti, dojam ovisi o tome kada je u skladu s razmišljanjima kandidata onda to moramo prepustiti političkoj vlasti, a kada se ne slaže s određenim političkim ocjenama onda to smatra napadom na sudbenu vlast. Kandidatu je postavio i dva konkretna pitanja, kako ocjenjuje rad dosadašnjeg predsjednika Vrhovnog suda, misli li da je on osobno svojim radom doprinio općem mišljenju o pravosuđu u Hrvatskoj, misli li da će osobnim radom ako bude izabran predsjednikom Vrhovnog suda doprinijeti da se mišljenje promijeni i poboljša.

Kandidat Mrčela smatra da je bivši predsjednik Vrhovnog suda svakako doprinio radu

Vrhovnog suda jer je počeo sa reorganizacijom rada unutar suda, osobito građanskog odjela. Također, misli da je bivši predsjednik mogao napraviti nešto bolje, da je trebao raditi više na transparentnosti, na čemu će osobno poraditi i to je napisao u programu. U osobnom radu će s kolegama sa Vrhovnog suda provoditi mjere iz programa, surađivati s Ministarstvom pravosuđa prijedlozima i financijskim zahtjevima, da se neke stvari promjene.

Predsjednik Odbora Mišel Jakšić čestita na kandidaturi, izlaganju, životopisu i programu. Smatra da u traženju krivca za stanje u pravosuđu ili percepciju prema pravosuđu, da li su to političari, da li su to suci, ili ljudi koji pokušavaju korumpirati suce i procese, sudstvo mora shvatiti da političari dolaze jer su dobili povjerenje građana i od njih očekuju da potiču neke teme i rasprave. Građane jako zanima pravosuđe, i ne može se reći da je za sve kriva politika. Građane na nacionalnoj razini muči stanje u pravosuđu, za razliku od lokalnih stvari. Ne slaže se do kraja s iznesenim da u izvješćima EK o stanju u hrvatskom pravosuđu je najviše spomena politike jer političari komentiraju procese. Smatra da bi osobe s respektabilnim, stručnim integritetom trebale reći primjerice imamo li premalo ili previše sudova i sl., bez čekanja da politika nešto kaže. Pojasnio je svoje izjave koje je kandidat citirao, teza da bi postao predsjednik Sabora, moraš postati saborski zastupnik, dok su dvije Opće sjednice Vrhovnog suda pokazale da nitko osim kandidata koji dolaze s Vrhovnog suda, nije dobio povjerenje sudaca Vrhovnog suda. To je zanimljiva poruka, potom je postavio pitanje misli li kandidat da bi bio bolji dojam, kao recimo ovo danas, da je Opća sjednica Vrhovnog suda bila javna, da se stalo pred medije i iznijelo stav sjednice. Postavio je i pitanje kao i kandidatu Dobroniću, koji je u programu naveo da do zatrpavanja predmetima dolazi jednim dijelom i zbog lokalne uprave, komunalnih poduzeća, državne uprave, neriješenih zemljišnih odnosa, dionika javne uprave, na koji se način to može riješiti, jer ni jedna državna institucija ne daje odgovor, nego doslovce guraju na sud.

Kandidat Mrčela iznosi da nije rekao da je uvijek kriva politika, politika ne može biti kriva ako sudac ne određuje raspravu tri godine, ili ne radi na spisu četiri godine, ono što bi politika mogla je da prestane sa podcjenjivanjem sudaca i komentiranjem konkretnih predmeta. Što se tiče Opće sjednice ona nije javna, kada je završila izašlo se s priopćenjem, kada je mišljenje napisano bilo je objavljeno na mrežnim stranicama. U pogledu predmeta, kako ih ubrzati, uočio je problem, a to je da i sama država inicira dosta postupaka pred sudom, recimo u kolektivnim tužbama, jer neke državne institucije ne žele prihvatiti stav oko regresa, božićnica ili kolektivnih ugovora. U vezi pitanja upućenog i kandidatu Dobroniću iznosi da je to poseban problem, ne samo imovinsko-pravnih odnosa, nego i usklađivanja zemljišta i katastra, za to je potreban novac.

Kandidatkinja Lana Petö Kujundžić izlaže da je njen program rada jasan, ima pet prijedloga, radi lakše diskusije o njima ukratko će ih predstaviti. Jedna od osnovnih stvari na sudu je podjela predmeta, jednaka opterećenost sudaca, i onda je ekonomičnost i mogućost rješavanja predmeta puno lakša. Tehnička i informatička opremljenost nije ista na sudovima, ne prati onaj dio da bi sud bio učinkovit, efikasan i brz. Osposobljavanje administracije savjetnika i službenika, se ne radi, a neophodno je za kvalitetan rad. Na tome trebaju poraditi Vrhovni sud RH i predsjednik Vrhovnog suda. Suci trebaju biti povezani kroz grane prava kazneno, građansko, trgovačko, upravno, potrebne su stalne edukacije kroz Pravosudnu akademiju što bi moglo doprinijeti učinkovitosti pravosuđa.

Članica Odbora Rada Borić zahvalila je Lani Peto Kujundžić što se kao žena odlučila prijaviti. Istaknula je činjenicu da je 86% žena u našem pravosuđu, od čega daleko najviše spada u poslove sudske uprave i zapisnika, koji su potplaćeni poslovi. Pitala je kandidatkinju za mišljenje koliko nam sudstvo može biti neovisno, bez da se suci optužuju da imamo

dojmove o mogućim korupcijama, koja je garancija ljudima koji se namjeravaju angažirati u sudstvu u odnosu na dojam građana, i koliko su suci honorirani za svoj rad.

Kandidatkinja Peto Kujundžić iznosi da je pravosudna administracija bolna točka i da se radi o definitivno potplaćenim poslovima, da će sudovi imati problem sa sudskim savjetnicima i interesom za obavljanje posla. Kroz predavanja, rad s volonterima iznosi da sustav nije stvorio sljedeće generacije mladih kolega.

Članica Odbora Ljubica Lukačić pitala je kandidatkinju jesu li suci previše administrativno opterećeni, jeli to razlog da neki od njih nisu brzi ili su lošiji što se tiče odluka.

Kandidatkinja Peto Kujundžić u odgovoru iznosi da administrativni poslovi nekada čine i po polovinu radnog vremena jednog suca, što je nedopustivo. Jedan od prijedloga iz programa kandidatkinje vezan je upravo za administrativni i tehnički dio. Iznosi da zemlje Europske unije imaju educirane administratore na sudu. Smatra da država treba skrbiti da administrativni kadar bude plaćen, tada će poslovi biti ti interesantni.

Član Odbora Nikola Mažar pitao je kandidatkinju kako vidi sliku sadašnjosti i budućnosti Vrhovnog suda RH. Koje bi konkretne mjere napravila, a da se odnose na cjelokupni pravosudni sustav i što bi kao predsjednica Vrhovnog suda poduzela u prvih šest mjeseci.

Kandidatkinja Peto Kujundžić odgovorila je da bi prvo što bi poduzela bilo saznati koji sudovi imaju najveći broj predmeta koji najduže traju. Kada se utvrdi koje su to grupe predmeta koje koče rad, tada bi predsjednici Vrhovnog suda bila dužnost da angažira suce Vrhovnog suda kao mentore kolegama županijskih sudova pomognu u radu, dok bi županijski suci bili zaduženi za općinske suce, tu se može preslikati sustav Austrije. Time se ne dovodi u pitanje neovisnost sudaca. Otvorila bi sudove i sudnice građanima u suradnji s Ministarstvom pravosuđa.

Zastupnica Dalija Orešković za kandidatkinju ima riječi hvale, za promjenu percepcije o sucima i tome kakav sudac treba biti, zastupnica bi izabrala kandidatkinju kao primjer kvalitetnog suca. Kandidatkinja je javnim gostovanjima, stručnim emisijama pokazala da biti sudac između ostaloga traži da budete stručan i da struku trajno nadograđujete. Ideja o otvaranju sudnica javnosti mogla bi se povezati s uporabom informatičkih alata, čitavog niza praksi koje su druge države usvojile, negdje kao pilot projekt. Kada bi projekt potekao iz sudnice kandidatkinje, vjeruje da bi to ubrzalo promjenu percepcije građana o tome koliko je posao suca težak i odgovoran.

Kandidat Šime Savić u uvodnom predstavljanju istaknuo je da ga pogodio stav Opće sjednice Vrhovnog suda da iz njegova životopisa proizlazi da nije dovoljno kompetentan za rukovođenje Vrhovnim sudom. S obzirom na tu činjenicu prvo se predstavio, osvrnuvši se na školovanje i rad. Iznosi da od 1995. obavlja odvjetničke poslove, u postupcima je zastupao velike sustave, osposobio oko 50 pripravnika, riješio više od 15 000 parničnih predmeta, dok sudac u radnom vijeku ne riješi 4000 predmeta, a kazneni sudac ne riješi ni 500-1000 predmeta. Naglašava da poznaje problematiku u pravosuđu, i da je sramotno što je Opća sjednica napisala da nema uvjete za rukovođenje. Unatoč tome što ima dobar odvjetnički ured i pristojnu zaradu, spreman je resetirati pravosuđe i zato se prijavio. Program kandidata negativno je ocijenila Opća sjednica, podijeljen je u dvije grupe. U prvoj je ocjena stanja u pravosuđu, kadrovi, reizbor sudaca., a na kraju programa predložene su mjere za rješavanje. Ne slaže sa stavom da predsjednik Vrhovnog suda RH nema dovoljno ovlasti, iznosi da predsjednik može pozvati na odgovornost svakog suca i pokrenuti stegovni postupak. Iznosi da je u 2020. na 1700 sudaca pokrenuto 13 stegovnih postupaka, a

razriješen je 1 sudac, da treba odlučnije poduzimati mjere protiv nesposobnih sudaca. Spomenuo je dva spisa iz svoje prakse, u jednom je kazneni postupak trajao 13 godina, dok je kandidat vodio postupak naknade štete i okončao ga presudom u dvije godine. Nakon 13 godina postupka u jednoj presudi sudac kaže: „možda ima odgovornosti drugih osoba“, tko su te druge osobe, cijeli sustav je zakazao. U drugom predmetu postupak se vodio 22 godine, da bi utvrdili zastaru, nitko nije odgovarao. Osvrnulo je i na posao sudaca Kaznenog odjela Vrhovnog suda RH kojih ima 11, u odnosu na činjenicu da su radom Visokog kaznenog suda RH svi spisi otišli na taj sud.

Zastupnica Dalija Orešković osvrnula se na izlaganje kandidata i naglasila da je dužnost suca da sluša, kako bi u konačnici presude bile pravične s potpuno utvrđenim činjeničnim stanjem, to bi trebala biti i dužnost predsjednika Vrhovnog suda da sluša kolege. Iz programa kandidata izdvojila je segment lošeg stanja zgrada i nekretnina u kojima sudovi sude, na to bi trebali ukazivati i političari, odvjetnici i drugi, kao što je to učinio kandidat Dobronić, uvažavanje argumenata i bitnih okolnosti na koje netko drugi ukazuje, je vrhunska pravna i ljudska kvaliteta. U odnosu na govor kandidata što će raditi suci Kaznenog odjela Vrhovnog suda, mišljenja je da je time otvorena mogućnost korištenja izvanrednog pravnog lijeka preispitivanja zakonitosti odluka, korektivna uloga Vrhovnog suda. Smatra da će u nekom vremenu u budućnosti doći do preispitivanja, o uvođenju Visokog kaznenog suda, slaže s onim na što je u stručnoj javnosti ukazala prof. Zlata Đurđević. Slijedom toga postavila je pitanje kandidatu treba li nama Visoki kazneni sud RH i hoće li doći priljeva izvanrednih pravnih lijekova.

Kandidat Savić iznosi da je na Vrhovnom sudu do sada bilo negdje oko 5-10% kaznenih spisa, dok su ostali spisi parnični. Prema podacima iz izvješća predsjednika Vrhovnog suda kazneni sudac ima oko 30 spisa u radu, a parnični sudac oko 680 spisa, što su ogromne razlike, dio spisa po izvanrednim pravnim lijekovima završit će na Vrhovnom sudu, ali ne u tom omjeru. Osobno smatra da osnivanjem Visokog kaznenog suda RH većina sudaca Vrhovnog suda trebala je biti premještena na Visoki kazneni sud. U vezi osnivanja visokih sudova smatra ima argumenata za i protiv, osobno smatra da se temeljna zadaća Vrhovnog suda ujednačavanja sudske prakse i primjene zakona, ne ostvaruje i dalje imamo različite odluke u istoj pravnoj stvari, i to predsjednik Suda mora presjeći.

Nakon izlaganja kandidata, za riječ se javio potpredsjednik Odbora Krunoslav Katičić, istaknuo je da postoje određeni prijedori koji se mogu smatrati prethodnim pitanjem, a odnose se na stegovni postupak koji se vodi pred DSV-om protiv suca Radovana Dobronića, smatra da Odbor o tome treba imati sve informacije. Samo izvješće bivšeg predsjednika Vrhovnog suda RH koje je podneseno Hrvatskom saboru spominje određene stegovne postupke koji su inicirani protiv sudaca Trgovačkog suda, te je navode potrebno dodatno provjeriti. Stoga, predlaže da se glasanje o kandidatima provede naknadno.

Moli glasanje o prijedlogu zaključka.

Nakon provedene rasprave, sa sedam (7) glasova „za“ i tri (3) glasa „protiv“ usvojen je zaključak

1. Odbor za pravosuđe zatražit će potrebne obavijesti o vođenju stegovnog postupka protiv suca Radovana Dobronića kandidata za predsjednika Vrhovnog suda RH.
2. Glasovanje o predloženim kandidatima za predsjednicu/ka Vrhovnog suda održat će se naknadno.

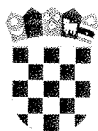
Sjednica Odbora za pravosuđe završena je u 19.52 sati.

Tajnik Odbora

Vjera Jukica

Predsjednik Odbora

Mišel Jakšić

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
URED PREDSJEDNIKA

Broj: Su-V-43/2021-6
Zagreb, 6. rujna 2021.

REPUBLIKA HRVATSKA
71 – URED PREDSJEDNIKA REPUBLIKE HRVATSKE

Primitljeno: 6. 9. 2021.		
Klasifikacijska oznaka:	Ustroj. jed.	
700-01/21-01/08	10-01	
Uredbeni broj:	Prit.	Vrij.
437-21-4		

URED PREDSJEDNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
P.n.gosp.
ZORAN MILANOVIĆ, predsjednik

PREDMET: Izbor predsjednice/ka Vrhovnog suda Republike Hrvatske
- *mišljenje, dostavlja se*

Veza Vaša Klasa: 700-01/21-01/08
Urbroj: 71-10-01/2-21-2

Poštovani gospodine predsjedniče,

u smislu članka 44. a Zakona o sudovima 2. rujna 2021. održana je Opća sjednica Vrhovnog suda Republike Hrvatske u povodu dostavljenih kandidatura za izbor predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

Na sjednici su bila 31 od 34 suca.

Na sjednici su razmotreni programi i životopisi kandidata. Potom se pristupilo tajnom glasanju o mišljenju za kandidate u skladu s člankom 11. Poslovnika Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

Opća sjednica dala je pozitivno mišljenje za suca Vrhovnog suda Republike Hrvatske dr. sc. Marina Mrčelu.

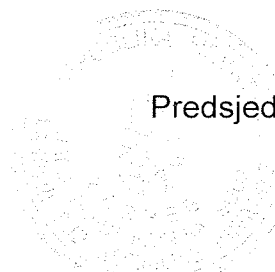
Kandidat mr. sc. Radovan Dobronić dobio je četiri glasa, dok kandidati Barbara Gundić, dr. sc. Lana Pető Kujundžić i dr. sc. Šime Savić nisu dobili niti jedan glas.

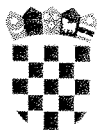
U pravitku dostavljamo mišljenje Opće sjednice Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 2. rujna 2021.

S poštovanjem,

Po ovlaštenju
Predsjednik Građanskog odjela

Damir Kontrec

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
URED PREDsjedNIKA

Broj: Su-V-10/2021-8

Mišljenje – Opća sjednica Vrhovnog suda
Republike Hrvatske održana 2. rujna 2021.

Dr. sc. Marin Mrčela

Opća sjednica Vrhovnog suda Republike Hrvatske tajnim je glasanjem s 29 glasova, od ukupno 31 prisutnog suca, podržala kandidaturu dr. sc. Marina Mrčele, suca Vrhovnog suda Republike Hrvatske, za predsjednika Vrhovnog suda.

Tijekom rasprave izraženo je mišljenje da životopis ovoga kandidata daje dovoljna jamstva da bi kandidat uspješno obnašao dužnost predsjednik Vrhovnog suda, ali i kao prvi čovjek sudbene vlasti. Riječ je o sucu koji je čitav svoj radni vijek proveo u sudstvu, prošao je sve razine sudovanja, te dobro poznaje sve segmente suđenja. Kao zamjenik predsjednika Vrhovnog suda i predsjednik Kaznenog odjela upoznao je rad drugih sudova i sudaca, rad predsjednika nižih sudova, te je ostvarivao izravnu i iskrenu komunikaciju sa svim sudovima nižeg stupnja i njihovim predsjednicima, što smatramo vrlo važnim za unapređenje rada sudova na svim razinama.

Iste kvalitete pokazuje i u komunikaciji s kolegama sucima Vrhovnog suda, što smatramo da je također vrlo važno za uredno funkcioniranje suda kojem bi trebao biti na čelu.

Stjecanje akademskih zvanja i djelatni pedagoški rad kao docent Pravnog fakulteta Sveučilišta u Osijeku također jamči da će se ostvariti i suradnja s akademskom zajednicom na načelima ravnopravnosti i uzajamnog uvažavanja.

Kao dugogodišnji suradnik Pravosudne akademije i to kao predavač i kao autor obrazovnih materijala, vrlo dobro poznaje njen rad, te je i to jamstvo da će uspješno predsjedati i voditi Pravosudnu akademiju kao predsjednik Upravnog vijeća.

Sudac Mrčela je vrlo aktivan i u međunarodnim razmjerima, poznat je u strukturama Vijeća Europe, trenutno je predsjednik GRECO-a, a što također predstavlja jamstvo da će uspješno predstavljati hrvatsko sudstvo na međunarodnoj pravosudnoj sceni.

Svojim javnim istupima nedvojbeno pokazuje da dobro poznaje europske standarde neovisnosti sudbene vlasti, te dosljedno tumači javnosti što pretpostavlja neovisnost i

samostalnost sudbene vlasti, bez obzira na često izvrgavanje kritici i omalovažavanju.

Plan rada kandidata odlikuje se brojnim kvalitetama i prednostima u odnosu na ostale kandidate, jer je prije svega jasno, iscrpno i točno detektirao izazove s kojima se suočava Vrhovni sud u ovom trenutku, te je ponudio realna i izvediva rješenja kako se ovaj sud može uspješno suočiti s rastućim priljevom predmeta u građanskoj grani sudovanja.

Jednako tako realno su opisani oni potezi koje je nužno poduzeti, a koje neće biti moguće ostvariti, a time niti polučiti napredak u radu sudova, bez podrške druge dvije vlasti na koje sudovi, osim savjetodavnog, nemaju nikakav utjecaj.

Prema našem mišljenju jedino plan rada ovog kandidata prepoznaje i poštuje ustavnu i zakonski definiranu ulogu predsjednika Vrhovnog suda, kao prvog među jednakima, kao suca koji ima ovlasti obavljati poslove sudske uprave na ovom sudu i djelovati u sinergiji s ostalim predsjednicima sudova, kao najviše tijelo sudske uprave. Pritom ne iznosi ideje koje se mogu smatrati pokušajem (nedopuštenog) utjecaja na odluke sudskih vijeća u pojedinim predmetima ili grupama predmeta, pa makar i samo kroz isticanje vlastitih ideja o stavovima i pravnim shvaćanjima koje bi suci trebali zauzimati.

Ovo su razlozi zbog kojih je Opća sjednica podržala dr. sc. Marina Mrčelu kao kandidata za predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

Mr. sc. Radovan Dobronić

Opća je sjednica tajnim glasanjem dala ovome kandidatu 4 glasa, pa time isti nije podržan kao kandidat za predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

U raspravi je istaknuto da ovaj kandidat svojim životopisom pokazuje da se je u svom profesionalnom sudačkom životu bavio uskim segmentom trgovačkog prava, te da u usporedbi s drugim kandidatima nema potrebnu širinu poznavanja svih izazova s kojima se suočavaju suci i sudovi u svim granama sudovanja u Republici Hrvatskoj. Opća sjednica isto tako ističe da navedeni kandidat nema nikakvih iskustva u rukovođenju, što također predstavlja nedostatak za dobro obavljanje poslova predsjednika Vrhovnog suda.

Posebno se ističe da navedeni kandidat, prema pribavljenim podacima od Trgovačkog suda u Zagrebu, u zadnjih nekoliko godina nije ostvarivao rezultate rade predviđene i propisane Okvirnim mjerilima za rad sudaca pa je pitanje na koji način bi isti mogao tražiti svojim autoritetom od drugih sudaca da ostvaruju propisane rezultate rada. Štoviše kandidat obezvređuje propisana Okvirna mjerila, a što je protivno općem nastojanju da je potrebno povećati ažurnost i učinkovitost sudaca i sudova u Hrvatskoj.

U programu rada kandidat ne daje bilo koju ideju, kako autonomnim mjerama unutar Vrhovnog suda, ali i svih drugih sudova, postići bolju učinkovitost sudbene vlasti. Mišljenje je opće sjednice da to zapravo ne predstavlja program rada. Suprotno tome

kandidat iznosi preporuke kako bi sudovi trebali suditi u nekim, vrlo uskim trgovačkim stvarima, a to je ono što predsjednik suda ne smije raditi.

Razmišljanja kandidata u njegovom „Programu rada“ i komparativne analize s drugim vrhovnim sudovima dobro su došle za neku akademsku raspravu, ali u ovom trenutku s obzirom na realnosti s kojima se bez svoje krivnje suočava Vrhovni sud i postojeći zakonski okvir čine posve suvišan dodatak. Stoga je mišljenje Opće sjednice da sudac Radovan Dobronić ne može uspješno biti na čelu najvišeg suda u Republici Hrvatskoj i uspješno obnašati dužnost.

Barbara Gundić

Opća sjednica Vrhovnog suda tajnim glasovanjem ovoj kandidatkinji nije dala niti jedan glas.

Treba istaći da u „Programu rada predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske“ kandidatkinja citira niz propisa o tome koja je uloga Vrhovnog suda, ali ne iznosi niti jednu ideju na koji način treba organizirati rad Vrhovnog suda, kako riješiti postojeće zaostatke. Isto tako kandidatkinja ne iznosi niti razmišljanja vezana uz stanje sudbene vlasti u cjelini.

Uz toga kandidatkinja nema nikakvih iskustva u radu kao sudac. Stoga Opća sjednica ne podržava kandidaturu Barbare Gundić za predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

Dr. sc. Lana Petö Kujundžić

Opća sjednica Vrhovnog suda tajnim glasovanjem ovoj kandidatkinji nije dala niti jedan glas.

U raspravi je ocijenjeno da poznavajući rad kandidatkinje kroz njen rad na Vrhovnom sudu kao savjetnice, ista ne bi uspješno mogla obavljati poslove predsjednice Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

Program rada kandidatkinje je ocijenjen šturim, bez iznošenja konkretnih mjera koje bi trebalo poduzeti da bi se povećala učinkovitost Vrhovnog suda.

Radi navedenog Opća sjednica nije podržala kandidaturu Lana Petö Kujundžić za predsjednicu Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

Dr. sc. Šime Savić

Opća sjednica Vrhovnog suda tajnim glasovanjem ovom kandidatu nije dala niti jedan glas.

Kandidat je dugogodišnji odvjetnik koji se pretežito bavi trgovačkim i obveznim pravom. Opća sjednica smatra da iz životopisa i predloženog programa nisu vidljive iznimne kvalitete zbog kojih bi isti mogao uspješno obnašati dužnost predsjednika Vrhovnog suda.

Opća sjednica smatra da je program rada sastavljen kao da je predsjedniku Vrhovnog suda povjerena misija cjelokupne reforme sudbene vlasti. U tom dijelu ističe se da program nema konkretne prijedloge na koji način bi trebalo unaprijediti, a po potrebi i promijeniti rad Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

Radi navedenog Opća sjednica nije podržala kandidaturu Šime Savića za predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

PROGRAM RADA

A-- Republika Hrvatska je već punih osam godina članica Europske unije, samim time hrvatski suci su ujedno i suci EU-a, postavlja se pitanje da li su suci u dovoljnoj mjeri svjesni ove činjenice te da li se zbog toga građani i poduzetnici osjećaju pravno sigurniji. Dakle, ulaskom u EU nismo samo preuzeli prava nego i obveze primjenjivati ono što se obično naziva pravnom stečevinom EU-a, veći dio toga smo proveli kroz usklađivanje domaćeg zakonodavstva s EU zakonodavstvom, ali to je samo prvi korak. Članstvo u EU znači i prihvaćanje pravnih kriterija i standarda na kakve je Europska unija navikla, a kada je u pitanju sudska praksa radi se o prihvaćanju pravnih mišljenja i standarda ne samo sudova EU-a nego i pravne prakse na temelju kojih je ona nastala, a to je bogata pravna i sudska praksa zemalja kao što Njemačka, Francuska, ali i ostale države-članice EU-a poput skandinavskih zemalja (prije Brexita je to bila i Engleska). Dakle, već sada smo se našli u situaciji da primjenjujemo isti propis, kao primjerice u slučaju „Potrošač“ Direktivu 93/13 o nepoštenim odredbama u potrošačkim ugovorima, ali smo na ovom najpoznatijem slučaju mogli vidjeti da se primjena EU-zakonodavstva u hrvatskoj sudskoj praksi susrela i još uvijek se susreće s velikim poteškoćama i nerazumijevanjem, pa čak i onda kada je primjena europskog prava u nedvojbenom interesu hrvatskih građana. Mislim da je sada konačno došlo vrijeme da se nakon punih osam godina članstva u EU s riječi pređe na djela i da se započne s primjenom pravnih kriterija i standarda na kojima se temelji europsko zakonodavstvo i sudska praksa, jer samo to nam može donijeti bitan napredak. To je ujedno i jedini put kojim građani i poduzetnici mogu neposredno osjetiti sve prednosti našeg članstva, a u svemu tome uloga sudova je izrazito velika. Cjelokupni sustav prava EU-a je postavljen tako da se Europska komisija u provedbi prava EU-a više oslanja na sudove nego na vlade te je zbog toga EU pravo dalo nacionalnim sudovima vrlo velike ovlasti, ali i odgovornost u primjeni prava EU-a. Tako i svaki hrvatski sudac ima znatno veće ovlasti u primjeni prava EU-a nego u primjeni hrvatskog prava. Naime, kada je riječ o primjeni prava EU-a svaki hrvatski sudac ima ovlast koju bismo mogli usporediti s ovlasti hrvatskog Ustavnog suda kada su u pitanju hrvatski zakoni, dakle hrvatski sudac kao sudac EU-a ima obvezu provoditi prisilne (kognitivne) odredbe prava EU-a te ako smatra da njegov domaći (hrvatski) zakon nije usklađen ili je čak suprotan obvezujućoj direktivi EU-a, ima pravo, ali i obvezu odbiti primjenu hrvatskog zakona i izravno primijeniti pravo EU-a. Nisam siguran da je sve ovo došlo do svijesti baš svakog hrvatskog suca, no u provedbi ove velike promjene usmjeravajuća uloga Vrhovnog suda Republike Hrvatske je nedvojbeno velika i ona mora postojati.

U posljednje vrijeme se govori o pravosuđu kao o onoj grani vlasti koja predstavlja slabu ili jednu od najslabijih točaka hrvatskog državnog ustroja, pa se iznose različiti razlozi, dok sama sudbena vlast na čelu s Vrhovnim sudom zauzima pretežito obrambeni stav, pozivajući se uglavnom na određene statističke podatke kao dokaz o radu i uspješnosti svih sudova, pa tako i Vrhovnog suda Republike Hrvatske. U ovim, pretežito javnim diskusijama općeg tipa (jer pravih, dubinskih analiza gotovo

da i nema) iznijet je podatak da je u jednoj godini Vrhovni sud Republike Hrvatske riješio više od 9.000 predmeta, čime je on , radi usporedbe, za dvadesetak puta premašio učinak Vrhovnog suda Kraljevine Danske, za kojeg se navodi da je u toj godini riješio približno 300-400 predmeta. Ovo je zanimljiv podatak i po mom sudu dobra točka za analizu stanja . Dakle, iako hrvatski Vrhovni sud ima nešto veći broj sudaca od danskog Vrhovnog suda, podatci su usporedivi i prema njima je učinak hrvatskog Vrhovnog suda doista izvanredan, dok bi prema ovom kriteriju proizlazilo, za neupućenog promatrača, da su suci danskog Vrhovnog suda ili ležerni ili čak lijenčine. Međutim, to nije tako i ove podatke treba dovesti u vezi s drugom vrstom analize, onom koja mjeri ukupan stupanj uređenosti pravnog sustava i osjećaj pravne sigurnosti kojeg građani i poduzetnici imaju prema svom vlastitom pravnom sustavu. U tim mjerenjima, analizama i komparacijama Danska je već nekoliko godina među vodećim zemljama na svijetu, mislim da je trenutno i najbolja, a kroz dulje razdoblje na vrhu se smjenjuje svega nekoliko zemalja i to zemlje Skandinavije (Danska , Švedska , Finska, Island, Norveška), ali i pojedine manje zemlje iz Azije (Singapur, prije Hong Kong,) kao i Australija, Novi Zeland, a onda iza njih slijede ostale velike zemlje kao što su SAD, Njemačka i ostali. Dakle, dok Danska postiže najbolji rezultat u ovakvim analizama (koje se ne odnose samo na sudstvo nego i na rad državnih-upravnih tijela i ostalo) sa vrlo malim brojem presuda svog Vrhovnog suda, Republika Hrvatska u ovakvim usporedbama ni uz izuzetan napor svog Vrhovnog suda od čitavih 9000 riješenih predmeta godišnje ne uspijeva odlijepiti se od postojećeg mjesta, koje je negdje u sredini u svjetskim usporedbama, dok je redovito negdje pri dnu prilikom usporedbe s ostalim članicama EU-a. Uostalom, ne samo Vrhovni sud nego i svi ostali sudovi u Republici Hrvatskoj doista riješe svake godine vrlo velik broj predmeta, to nisu samo izvanparnični postupci , dakle i broj pravih presuda je izrazito visok, stoga bi bilo logično očekivati da ovako velik broj sudskih odluka i presuda uspostavi znatan stupanj pravnog reda i discipline u poštivanju zakonskih i ugovornih obveza, ali iz prakse vidimo da ovakav učinak izostaje već godinama. Dakle, presude, čak i nakon što postanu pravomoćne, nemaju onaj autoritet i stvarni učinak u praksi koji se od njih očekuje, dapače činjenica da se broj novih predmeta koji dolaze na hrvatske sudove ne smanjuje ili se smanjuje samo neznatno govori da ove brojne sudske odluke ne ostvaruju željeni učinak, a taj je da one svojim formalnim svojstvima (svaka presuda je ujedno i ovršni naslov) kao i autoritetom svog obrazloženja i presumpcijama koje se uz svaku pravomoćnu presudu vežu, u bitnoj mjeri pridonose **POVEĆANJU PRAVNOG REDA (SIGURNOSTI I PRAVEDNOSTI)** .

Dakle, centralno pitanje je kako povećati stupanj pravnog reda, a to znači onemogućiti i kazniti svaki oblik samovolje i nasilja, na način da to kod građana i poduzetnika stvori osjećaj pravne sigurnosti, predvidivosti i pravednosti čitavog sustava. Navedeni primjer govori da u slučaju kada postoji dovoljni stupanj pravnog reda i sigurnosti ne nastaje svake godine novih milijun predmeta (na svega 4-4,5 milijuna stanovnika?) nego je taj broj znatno manji, što znači da sudovi takve zemlje imaju i do dvadeset puta manji broj predmeta kojeg trebaju riješiti. Dakle, takva

zemlja nema ono što se obično naziva „zagušivanje suda velikim brojem predmeta „, a koji pojam se u Hrvatskoj uopće ne koristi nego se opisano stanje promatra kao normalno. S druge strane, postavlja se pitanje da li je u pravu i Vrhovni sud Republike Hrvatske kada u prilog svoje uspješnosti ističe upravo spomenuti statistički podatak o spomenutih , circa 9 tisuća riješenih predmeta. Taj podatak sam po sebi zaslužuje respekt, jer samo otvoriti korice svakog od tih spisa zahtijeva više od 5 minuta, međutim on se može tumačiti i drugačije. Naime, a pogotovo ako se taj podatak usporedi s podacima o radu danskog Vrhovnog suda, nameće se pitanje da li suci hrvatskog Vrhovnog suda uopće imaju normalne uvjete za rad uz toliku količinu predmeta te da li oni tom prilikom doista rade na način koji je primjeren radu sudaca Vrhovnog suda, s obzirom da takav rad počinje sličiti na rad u tvornici koja na serijskoj traci umjesto automobila izbacuje sudske presude. O navedenom je potrebno razmišljati s obzirom da je očito kako je formalno (statističko) rješavanje spisa prihvaćeno ne kao jedna od metoda dolaženja do cilja (a to je uspostava pravnog reda i sigurnosti na načelima zakonitosti i pravednosti) nego je takvo , statističko rješavanje postalo samo sebi svrhom i jedinim kriterijem uspješnosti, unatoč tome što već godinama takav pristup ne donosi nikakva bitna poboljšanja, dapače ovakav pristup nije doveo ni do bilo kakvog značajnijeg pada u priljevu novih predmeta. Dakle, sve ove brojne presude ne postižu željeni učinak, a jedan od razloga za to proizlazi iz same brojnosti sudskih presuda. Naime, ako se radi o tako velikoj količini onda je jasno da se pojedinom predmetu ne može posvetiti onoliko pažnje i koncentracije koliko bi bilo moguće uz manji broj predmeta, stoga ne čudi da se kao posljedica ovakvih uvjeta rada događaju pogreške, dakle da i sam Vrhovni sud o istom pravnom pitanju zauzme u dvije odluke dva različita stava, dapače to primijeti istom onda kada se u reviziji jedna stranka pozove na odluku A Vrhovnog suda, a protivna stranka se pozove na sadržajno suprotnu odluku B Vrhovnog suda, pa tek onda Vrhovni sud uočava da postoji problem i na sjednici općeg odjela pristupa ujednačavanju svoje neujednačene prakse (i tada, u jednom konkretnom primjeru koji se odnosi na pitanje primjene konformne metode u obračunu zatezних kamata, zauzima pogrešan stav, o čemu mogu mnogo reći jer sam ovo pitanje pokrenuo u presudama iz razdoblja od 1999. do .2003.g. odnosno dok sporno pitanje nije konačno uredio Zakon o kamata iz 2004.godine).

Dakle, suci Vrhovnog suda nisu mali đaci koji bi svoju marljivost trebali dokazivati time što su napisali veliki broj domaćih zadaća. Uloga Vrhovnog suda je kontrolno-usmjeravajuća (osigurava jedinstvenu primjenu prava i ravnopravnost svih u njegovoj primjeni), rješavanje povodom revizija je jedan oblik ispunjenja te obveze, no događa se da i onda kada Vrhovni sud povodom revizije određeni problem vrlo dobro riješi on sam dozvoli da to ostane pitanje tog individualnog „ predmeta“ umjesto da nađe načina da takvu presudu sam, barem interno među sucima, popularizira, a koja bez takvog postupanja ostane nezamijećena, s posljedicom da se često nastavlja s praksom koju je Vrhovni sud ocijenio nezakonitom. U konkretnom slučaju radilo se o pitanju zaštite povjerenja u zemljišne knjige i članku 122. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, a koji je u stavku prvom propisao : „ 1.Smatra

se da zemljišna knjiga istinito i potpuno odražava činjenično i pravno stanje nekretnine, pa tko je U DOBROJ VJERI postupao s povjerenjem u zemljišne knjige, ne znajući da ono što je u njih upisano nije potpuno ili da je različito od izvanknjižnoga stanja, uživa glede toga stjecanja zaštitu prema odredbama zakona.“ Vrhovni sud je u više svojih presuda vrlo dobro primijenio ovaj članak Zakona i to s obzirom da se ne samo u poslovnoj nego i sudskoj praksi ovaj članak vrlo često tumači tako da je jedino pravno relevantno ono što je upisano u zemljišnoj knjizi, bez obzira na bilo što drugo, a pogotovo se ignorira zahtjev dobre vjere („ bona fides“). U konkretnom slučaju se prisjećam da je bila riječ o odnosu između investitora gradnje i izvođača te je investitor ostao dužan svom izvođaču za radove na izgradnji zgrade sa stanovima za prodaju, od kojih su pojedini bili prodani i predani kupcima još dok je izvođač bio na gradilištu, dovršavajući poslove. Izvođač je tražio izvršnu pljenidbu stanova na kojima je investitor još bio upisan kao gruntovni vlasnik, iako je investitor te stanove već prodao kupcima, koji se odmah nisu upisali kao gruntovni vlasnici, ali je to sve izvođaču bilo poznato jer je on još prilikom izvođenja radova vidio da su pojedini kupci uselili u stanove, do čega ne bi došlo da nije bio sklopljen ugovor o kupnji stana. Dakle, Vrhovni sud je vrlo dobro uočio ovaj problem iz prakse i u obrazloženju je odbio pozivanje izvođača na stanje upisa u zemljišnim knjigama kao pravno relevantno, navodeći da izvođač kod toga ne postupa u dobroj vjeri. Dakle, Vrhovni sud je u tom predmetu prepoznao čest i ozbiljan problem, riješio ga je potpuno ispravno i dao vrlo dobro obrazloženje, ali je propustio popularizirati tu odluku, tako da se onda pogrešna praksa, pa i među sucima, dobrim dijelom nastavlja, što za posljedicu ima to da, u konačnici, SUD SAM SEBI STVARA NOVE PREDMETE. Primjera radi, poznato je da građevinska operativa u hrvatskom vlasništvu gotovo u cijelosti propala. Radi se o velikim građevinskim društvima koja su se bavila izgradnjom i prodajom stanova za tržište. Nakon odlaska takvog građevinskog društva u stečaj stečajni upravitelj najprije utvrđuje što sve ulazi u stečajnu masu tog društva. Vrlo često se događa da stečajni upravitelj uvrsti u stečajnu masu sve stanove na kojima je građevinsko poduzeće upisano kao gruntovni vlasnik, upravo stoga što pogrešno primjenjuje citirani Zakon o vlasništvu i unatoč tome što često ima pred sobom i Ugovor sa kupcem XY i evidentiranu uplatu cijene stana. Dakle, da postoji valjan pristup onda bi se o presudi Vrhovnog suda raspravljalo, ali uz njezinu obaveznu primjenu nakon rasprave, ovako sve ostaje na jednom ili nekoliko dobrih presuda, čiji učinak ostaje ograničen samo na taj slučaj. DAKLE, PRAVNI SUSTAV SE NE SASTOJI SAMO U RJEŠAVANJU POJEDINAČNIH PREDMETA NEGO ON, A NAROČITO ZAHTJEV ZA USPOSTAVU PRAVNOG REDA, TRAŽI DA SE JEDNOM DONIJETE ODLUKE O NEKOM PITANJU KASNIJE PRIMJENJUJU BEZ IKAKVIH IZUZETAKA.

Primjer broj 2: Vrhovni sud je rješavajući predmete iz oblasti naknade štete – prava osiguranja u većem broju odluka naglasio da odredbe općih uvjeta osiguratelja u kojima oni navode da osiguranik gubi sva prava iz osiguranja ako se nije podvrgnuo alko-testu su ništetne, međutim pojedini osiguratelji takve odredbe i dalje zadržavaju u svojim općim uvjetima i na njih se pozivaju, čak i u sudskim postupcima.

U takvoj situaciji, nadležno upravno tijelo za kontrolu osiguravajućih društava – HANFA treba biti upoznato s ovim odlukama Vrhovnog suda i ono treba u okviru svoje nadležnosti kontrolirati da li su osiguratelji ovakvu ništetnu odredbu izbacili iz svojih općih uvjeta. Dakle, SUDSKA PRESUDA, A POGOTOVO ONA VRHOVNOG SUDA, TREBA BITI PRAVNI TEMELJ ZA ORGANIZACIJU-ISPRAVAK POSTUPANJA brojnih drugih subjekata kojima je u nadležnosti primjena tih istih propisa, drugim riječima KOD NAS IZOSTAJE PRIMJENA SUDSKE PRAKSE NA PODLOZI PRAVOMOĆNIH PRESUDA U KASNIJEM REDOVNOM POSLOVANJU, dakle pravilno je jedino takvo postupanje u kojem nakon ovakve presude Vrhovnog suda svi osiguratelji sami promijene opće uvjete nesukladne zauzetom stavu Vrhovnog suda, a ako to ne učine onda ih u tome kontrolira i prema potrebi kažnjava nadležno upravno tijelo, samim time nove parnice o istom pitanju se više ne vode.

Prema tome, i ono što je dobro riješeno u praksi Vrhovnog suda se dobrim dijelom ne provodi, važnije je da se dobro provede jedna takva presuda nego da Vrhovni sud naknadno riješi još nekoliko takvih ili sličnih predmeta i da na ovaj način postigne još bolju statistiku. Međutim, ako bismo ovaj problem mogli opisati kao problem neshvaćanja da pravo u praksi može biti efikasno samo kao dobro razrađen sustav, pored toga postoji i veći broj problema u tumačenju i primjeni zakona za koje smatram da su vrlo bitni, kako bi se praksa Vrhovnog suda Republike Hrvatske približila ili izjednačila s praksom onih zemalja s kojima dijelimo velik dio bitnih propisa (primjerice, Zakon o parničnom postupku preuzet iz bivše države nije sadržajno nikakav jugoslavenski zakon nego je to recepcija austrijskog zakona, Zakon o obveznim odnosima, izvorno preuzet od bivše države, nije nikakav jugoslavenski zakon nego je to recepcija švicarskog Zakona o obveznim odnosima, Zakon o trgovačkim društvima je recepcija njemačkog zakona itd.). Međutim, kada koji puta uspoređujem obrazloženja hrvatskog Vrhovnog suda i švicarskog Saveznog suda nameće mi se dilema je li ovdje riječ o primjeni gotovo istoga zakona ili se hrvatski i švicarski zakon o obveznim odnosima toliko razlikuju. Tekstovi oba zakona su u bitnome isti ili slični, mi svi ulazimo u kontinentalni (germanski) pravni krug, Austrijanci dalje rade po OGZ-u po kojem smo i mi dugo postupali, Njemačka ima svoj BGB I HGB, dakle sve je to manje-više isto, ali praksa Vrhovnog suda Republike Hrvatske već dulje vrijeme, još iz razdoblja bivšeg sustava, u znatnoj mjeri odstupa od relevantne prakse vrhovnih sudova navedenih zemalja, primjerice po stupnju i načinu na koji primjenjuje načelo dobre vjere („bona fides“) u suđenju. Prethodno sam naveo primjer iz prakse hrvatskog Vrhovnog suda u kojemu je Vrhovni sud potpuno ispravno primijenio spomenuto načelo, a na to ga je dijelom navela i okolnost da se citirani članak 122. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima izrijekom poziva na primjenu navedenog načela dobre vjere, dakle na izvjestan način je i u ovom slučaju Vrhovni sud postupao prvenstveno doslovno se držeći slova i duha navedenog članka, ali se postavlja pitanje kako bi hrvatski Vrhovni sud postupio da takve izričite odredbe nema. On to zasigurno ne bi učinio, a ne čini to dovoljno ni onda kada bi to trebao u primjeni Zakona o obveznim odnosima. Naime, kod nas je sudska praksa takva da, osim u slučaju kada se pojedina posebna norma

izrijekom poziva na načelo „ bona fides“ sudovi, uključivši i Vrhovni sud, ovo načelo gotovo ne primjenjuju , što stoji u snažnoj opreci prema stavu kojeg je u primjeni manje-više identičnog Zakona o obveznim odnosima izrekao švicarski Savezni sud i prema kojemu je bona fides granica sveukupnoj primjeni prava. Dakle, diskrepanca između stajališta i prakse dva najviša suda u primjeni gotovo istog propisa je vrlo velika, što zahtijeva analizu. To dovodi i do čitavog postupka primjene prava koji je nepotpun-defektan, a razlika je u tome što se kod nas primjenjuju samo norme posebnog dijela zakona , primjerice odredbe o prodaji ili zakupu, bez da se nakon ove prve faze rezultat primjene tog posebnog dijela zakona obavezno analizira kroz primjenu općih načela obveznog prava, među kojima načelo „savjesnosti i poštenja“ (dobra vjera-bona fides) zauzima izuzetno bitno mjesto. Naime, primjenom načela „bona fides“ na konkretan pravni i činjenični kompleks se u određenim situacijama vrši korekcija pravnog zaključka donijetog samo primjenom posebnog dijela Zakona, bez toga se radi o bitno defomiranoj primjeni Zakona koja vrlo često dovodi do presuda koje stranke doživljavaju kao nepravedne. Na kraju i ne kao najmanje važno, ovdje se radi o tome da i prema našem ZOO-u postoji obveza sudova da primjenjuju načelo „bona fides“ po službenoj dužnosti, bitno je uočiti da u tehničkom smislu kod ovakve primjene zakona izostaje jedna čitava, vrlo bitna faza primjene Zakona bez koje se može govoriti o nekoj vrsti sustavne pogriješke. Dakle, iza nezadovoljstva stranaka pojedinim presudama krije se jedna velika systemska pogriješka, može se reći da u ovom dijelu postoji zaostajanje ne samo čitave hrvatske sudske prakse nego i teorije, jer osim akademika Aleksandra Goldštajna i Siniše Trive na ova pitanja već odavno ne ukazuje gotovo nitko , a od tada je prošlo već više od 30 godina. U tom kontekstu postaje razumljivije zašto je Vrhovni sud nailazio na poteškoće u rješavanju slučaju „Potrošač“, naime on je jednostavno smatrao da pitanje „dobre vjere“ banaka uopće nije relevantno, a prava istina je ta da , doduše uz preduvjet znatno većeg povjerenja svih subjekata u sudove, je čitava presuda mogla biti obrazložena jednom rečenicom odnosno time da banke nisu postupale u dobroj vjeri, dakle istom kada u sudskoj praksi na svim razinama bude shvaćena važnost ovog načela, čiju primjenu tek treba uhodati, tek onda ćemo moći reći da je došlo do bitnog napretka.

Ovo pitanje sam i nedavno pokušao aktualizirati, pored ranijih presuda, i putem članka i predavanja na temu zastoja zastare u trgovačkim ugovorima, međutim ovakvo neprimjenjivanje navedenog načela ima ogromne posljedice upravo na onom području o kojemu se uopće ne govori kao o pravnom , poslovnom i društvenom problemu, a radi se upravo o pitanju koje se ne može riješiti nikakvim propisom nego gotovo isključivo sudskom praksom, u čemu drugdje prednjače upravo vrhovni sudovi zapadnih zemalja. Naime, kod nas je nakon stupanja na snagu Zakona o trgovačkim društvima i njegove primjene od 1995. godine došlo do prave epidemije osnivanja društava kapitala, prije svega društava s ograničenom odgovornošću. Brojni pojedinci su osnivali ta društva ,obično s minimalnim kapitalom , koristeći privilegiju ograničene odgovornosti , što u stvarnosti znači da osnivači ne odgovaraju osobno svojom imovinom nego samo kapitalom kojeg su unijeli prilikom osnivanja. Ograničena

odgovornost je sama po sebi iznimka od pravila, pravilo je puna odgovornost, no ona se smatra velikom civilizacijskom tekovinom koja je omogućila takvu ekspanziju poduzetništva kakva bi bila teško izvediva uz prijetnju osobne i pune odgovornosti osobnom imovinom, dakle uz prijetnju osobnog bankrota u svakom slučaju kada poslovni projekt ne uspije. Međutim, OVA CIVILIZACIJSKA TEKOVINA ZAHTIJEVA ISTO TAKO CIVILIZIRANU (BONA FIDE) PRIMJENU, a što se zaboravlja te je kod nas došlo do pojave nevjerovatnih zlouporaba, a na koje pravni sustav ne reagira na adekvatan način. Primjera radi, sve do nedavno postojala je zabrana stjecanja prava vlasništva na nekretninama u korist inozemnih državljana, eventualno je to bilo moguće uz neka posebna odobrenja. Međutim, vidimo da su i prije toga bogati pojedinci iz svih dijelova svijeta uspjeli kupiti nekretnine na najboljim lokacijama, a to su napravili tako što su u Republici Hrvatskoj osnovali-registrirali društvo kapitala-obično društvo s ograničenom odgovornošću i onda bi atraktivnu nekretninu kupili na ime ovog, hrvatskog društva, što je općeprihvaćeno kao dopušteno i normalno. Međutim, ako takvo društvo uopće ne posluje u Republici Hrvatskoj niti ostvaruje bilo kakve prihode onda je jasno da je čitava registracija i egzistencija tog društva obavljena u zloj vjeri, takvo društvo se može i mora brisati, ali se to do sada NIJEDNOM NIJE DOGODILO. Dakle, imamo pravnu praksu koja ni ove jednostavne slučajeve ne sprječava odnosno ne kažnjava. U puno važnijim primjerima se događa da poslovne banke dobiju od HNB-a zabranu daljnjeg kreditiranja, a koju one zaobiđu tako što osnuju leasing društvo ili factoring društvo, za koja društva HNB nije nadležan, nakon toga sve kritike budu upućene HNB-u, a nitko nije svjestan da se u ovakvim primjerima ova društva, osnovana s isključivim ciljem zaobilaženja zabrane HNB-a, MOGU I MORAJU LIKVIDIRATI, njihovo osnivanje i rad je u takvim primjerima od početka „mala fide“, dakle nije u dobroj vjeri. Na ovaj način, banke su u nekim primjerima, zlouporabom pravne osobnosti, nakon zabrane HNB-a provele kreditiranje u iznosima od nekoliko milijardi kuna. Unatoč navedenom, mi do danas nemamo nikakvu sudsku praksu iz ove oblasti, a koja zahtijeva da sudovi preuzmu gotovo čitavu odgovornost (možda baš zbog toga, ali i zbog nepoznavanja inozemne sudske prakse koju u tom dijelu domaća teorija nije u dovoljnoj mjeri prezentirala sucima, a bez koje je svako prepisivanje inozemnih zakona samo torzo. Dakle, nije dovoljno prepisati određeni zakon, a ne prevesti jednu ili dvije zbirke s sudskim presudama u vezi s primjenom tog zakona.)

Ono što želim naglasiti je da postoje određeni sistemski nedostaci u primjeni, koji su znatni, mislim da to i nije toliko slučajno. Naime, pored radikalne promjene sustava koja se, među ostalim, ogleda u ukidanju društvenog vlasništva i dogovorne ekonomije, usvajanju pravila tržišne ekonomije-tržišne utakmice, promjena sustava je dovela do promjene same uloge prava. Naime, bivši sustav je doista do samog kraja imao proklamiranu koncepciju prema kojoj je pravo oruđe u rukama vladajuće klase, dakle nije se ni u teoriji prava polazilo od toga da bi svrha pravnog poretka, a time i uloga sudova, bila bitno drugačija. To je imalo odraza i na metode tumačenja i primjene propisa, a pravo je u bitnom dijelu svedeno na gotovo mehaničku primjenu propisa, bez imalo značajnije primjene općih načela ZOO-a, prvenstveno načela „

bona fides", pa je to vjerojatno uzrok tako velike razlike u primjeni gotovo istih zakona o obveznim odnosima između švicarskog Saveznog suda i hrvatskog Vrhovnog suda. Dakle, potrebno je iznova definirati i ono što je predmet teorije države i prava, a to u praksi znači da je potrebno u presudama, naročito Vrhovnog suda, naglašavati da presuda mora biti ne samo rezultat primjene posebnog dijela zakona nego i obvezne primjene općih načela, dakle ne može se nastaviti govoriti „pravo je jedno, a pravda je drugo“. Upravo suprotno, treba proklamirati i stalno naglašavati načelo prema kojemu sudska presuda treba biti ne samo, uvjetno rečeno, formalno zakonita nego i suštinski pravedna te treba u svakom slučaju nastojati da sudske presude ispune oba postavljena cilja, pa upravo zbog toga što vrhovni sudovi relevantnih zemalja EU-a, kao i sami sudovi EU-a, tako postupaju nastaju presude kojima se usavršava pravna i poslovna praksa, na kraju se stvaraju čitave nove grane prava. Unatoč svemu rečenom, ne predlažem nikakvu ekstenzivnu primjenu načela „bona fides“, dapače zalažem se za relativno suzdržanu primjenu ovog načela, jednostavno stoga što će se kod nas na njega najviše pozivati upravo oni koji postupaju u zloj vjeri. Međutim, sadašnje stanje je takvo da se ovo načelo primjenjuje gotovo isključivo kada se pojedini članak zakona na ovo načelo izrijeком poziva, količinski je to manje od 1% u odnosu na potrebe, bit će velik napredak ako ostvarimo barem 10% primjene ovog načela u odnosu na stvarne potrebe. Ovo pitanje predstavlja ono koje u potpunosti onemogućuje pravilno razumijevanje inozemne prakse u primjeni istih propisa, pa s tim u vezi mogu odmah predložiti ne samo da se ovakve nove teme izlažu na Pravosudnoj akademiji nego i da se radi što potpunijeg uvida sudaca u ovu bitnu materiju prevedu pojedina djela na hrvatski, čime bi se svi suci mogli upoznati s ovim, za mnoge novim načinom mišljenja i primjene propisa (primjerice, bilo bi vrlo korisno prevesti i svim sucima podijeliti prijevod knjige: „Good Faith in European Contract Law“, više autora, urednici: Reinhard Zimmermann i Simon Whittaker, izdanje Cambridge University Press, 2000.g) . Takav rad Pravosudne akademije je prijeko potreban, dakle onaj koji je orijentiran isključivo na proširenje vidokruga sudaca o ovim pitanjima.. Suci su sami sposobni pročitati i uočiti ono što je njima važno, samo im treba osigurati onaj izvor koji će biti dovoljno dobar za njihove povećane potrebe i zahtjeve, dakle bitan je kvalitetan odabir kako djela tako i predavača.

B.-- Međutim, šira javnost ima svoje probleme i očekivanja o kojima treba voditi računa i riječ je o pitanjima kod kojih treba postići što brže rezultate, kako bi se spriječila daljnja erozija povjerenja javnosti u sudove. Prema onome što sam uočio držim da bi u praksi svih sudova trebalo u što kraćem razdoblju ostvariti određene promjene u nekoliko područja te kod ovog mislim da ne postoji nikakav bitan nedostatak u praksi Vrhovnog suda nego se jedino radi o tome da ovim aktualnim pitanjima treba pristupiti jedinstveno, na razini svih sudova, kako bi što prije došlo do promjene prakse, dakle ne čekati da pojedini predmet putem revizije dođe na Vrhovni sud redovnim putem nego treba kroz stručne sastanke postići da suci prvog i drugog stupnja čim prije počnu određene sporove suditi na način na koji to Vrhovni sud uglavnom već radi, dakle nemamo vremena čekati nekoliko godina dok spis

redovnim putem ne stigne na Vrhovni sud. Po mom sudu radi se o pet bitnih područja:

1. stradanja u prometu kao posljedica velike nediscipline dijela vozača, zbog čega gotovo svaki vikend završimo s najmanje nekoliko poginulih, dakle radi se izravno o pitanju sigurnosti svih nas zbog velike nediscipline u prometu. Odmah napominjem da ne prihvaćam tezu da su za postojeće, nezadovoljavajuće stanje isključivo odgovorni sudovi, a koju u posljednje vrijeme iznose i pojedini sudski vještaci, čiji rad inače poznajem i cijenim;

2. nasilje u obitelji i nad ženama koje dovodi do osjećaja nesigurnosti, nezaštićenosti i neravnopravnosti;

3. problem kažnjavanja recidivista,

4. tužbe protiv novinara i nakladnika za koje se smatra da narušavaju i slobodu medija;

5. Pitanja vezana uz potrošačko pravo i s tim povezani problemi ovrha i blokiranih građana.

Sva ova različita područja imaju svoje specifičnosti, međutim kod prva tri problema dojam kod javnosti je da se kazne ili ne izriču ili da su one preblage. Koliko sam uspio pratiti noviju praksu Vrhovnog suda, čini mi se da kod Vrhovnog suda ovaj problem uglavnom ne postoji, jer je Vrhovni sud u većem broju presuda koje je u posljednje vrijeme donio uglavnom postrožavao kazne koje su izricali sudovi prvog i drugog stupnja, ali problem i dalje postoji na sudovima prvog i drugog stupnja. Ne želim čitavom pitanju davati nikakve ideološke prizvuke, ali činjenica je da je pretjerano razumijevanje za okrivljenika započelo u bivšem sustavu, koji je u svojoj posljednjoj fazi izricao u prosjeku preblage kazne, što tada i nije bio toliki problem jer je broj kaznenih djela bio znatno manji, na što je utjecala i veća ekonomska i socijalna sigurnost. S povećanjem broja kaznenih djela problem visine izrečenih kazni je dobio na značenju, u svakom slučaju ako bi se išlo malo dalje u prošlost, primjerice do razdoblja Austro-Ugarske monarhije onda bismo mogli reći da su hrvatski sudovi imali redovito strožu kaznenu politiku od primjerice slovenskih, što mogu reći dijelom i iz obiteljske tradicije, s obzirom da mi je jedan šukundjed bio sudac Stola sedmorice (Bartol Sakač Vojnovečki) te je iz predaje ostalo o njemu samo to da je često išao slušati operete, a to je radio stoga što su tada hrvatski sudovi, a takva (okrutna) vremena su tada bila, često izricali smrtne kazne, što ostavlja traga na psihi svakog normalnog čovjeka. Dakle, preblago kažnjavanje običnih nasilnika nije dio hrvatske pravne tradicije i bez obzira na prekid kontinuiteta mislim da je krajnje vrijeme da se prekine praksa u kojoj osobe s više prekršajnih i kaznenih prijava i presuda slobodno šeću, stvarajući dojam kod javnosti da nasilje ostaje nekažnjeno. Dakle, treba razraditi i ujednačiti sudsku praksu koja će recidiviste onemogućiti u daljnjem izvršenju kaznenih djela, što se može postići češćim i bržim izricanjem bezuvjetnih zatvorskih kazni, nije potrebno niti opravdano

čekati da netko počini približno desetak nedjela prije nego što mu se ona izrekne.. Isto važi i za nasilje u obitelji i nad ženama, blago kažnjavanje, naročito onda kada se radi o nanošenju tjelesnih ozljeda, je potpuno neprimjeren odgovor pravnog sustava i nema razloga da sudovi gube autoritet zbog ovakvih slučajeva, kazne trebaju biti točno tolike da većini potencijalnih počinitelja takav oblik nasilničkog ponašanja više nikada ne padne na um.

Kod tužbi protiv novinara i nakladnika se radi o pitanju brojnosti tih tužbi, iznosima odštetnih zahtjeva te očiglednom nastojanju pojedinaca da na ovaj način zlorabe samo pravo na podizanje tužbe, dakle u velikom broju slučajeva radi se o tužbama podignutim „mala fide“. Sve što sam prethodno rekao o značaju načela „ bona fides“ ovdje treba primjenjivati u punom opsegu. Ove sporove trebaju rješavati suci koji imaju afiniteta za ovo područje, radi se o temi koja zahtijeva definiranje ne samo pravnih nego i društvenih i profesionalnih standarda, a osnovne smjernice mislim da je nedavno dao i Ustavni sud Republike Hrvatske, koji je pretežito izložio stajališta EU-sudova .Nije prihvatljivo da sudovi na ovaj način budu instrumentalizirani, a ono što je bitno je da novinari i mediji, sve dok rade u javnom interesu, moraju od sudova dobiti potrebnu pravnu zaštitu i sigurnost i to ne toliko zbog njih samih nego zbog slobode medija i slobode izražavanja, a koja je za normalni demokratski život od presudnog značenja, što su pokazala i nedavna zbivanja u SAD-u kao kolijevci moderne demokracije. Smatram da se jedan dio problema može i mora procesno riješiti u samom početku , pojačanim odbacivanjima tužbi tamo gdje se sa sigurnošću uoči zlouporaba prava na tužbu. ,čime se onemogućuje da do parnice uopće dođe, uz napomenu da je ovo metoda koju treba koristiti i u pojedinim drugim oblastima (primjerice u oblasti tržišnog natjecanja i intelektualnog vlasništva , što kod nas u praksi uopće ne funkcionira). Unatoč tome, novinari i nakladnici trebaju biti znatno profesionalniji u svom radu nego do sada, uočljiva je sklonost kod pojedinih nakladnika i novinara prema izmišljanju naslova koji ne odgovaraju tekstu, a bilo je i ucjenjivanja s objavom teksta. U takvim slučajevima teške neprofesionalnosti zalažem se za strože kažnjavanje, jer novinarstvo kao i sudstvo može postojati samo uz visok stupanj unutarnje odgovornosti svakog koji se tim bavi. Pored toga, nedostatak unutrašnje odgovornosti nositelja javnih funkcija je jedno od obilježja velikog dijela država izašlih iz komunističkog sustava i jedan od uzroka njihovog zaostajanja, iako ne kod svih jednako. U svakom slučaju, za rješavanje ovih predmeta treba odrediti suce koji za to imaju sklonosti, nikakav automatizam u dodjeli ovakvih predmeta nije opravdan.

Prekršajna i kaznena djela u prometu su nešto što zahtijeva dodatnu pažnju, čini mi se da je određeni napredak postignut, no sama odgovornost je podijeljena između sudova, policije, vozača i Hrvatskih cesta.Sudovi mogu i moraju izricati , ujednačeno i ustrajno, znatno teže kazne od postojećih, naročito onda kada je u pitanju divljanje na cesti ili vožnja u alkoholiziranom stanju te se naročito kod onih koji samo jednom ponove takvo ponašanje trebaju izricati bezuvjetne zatvorske kazne uz oduzimanje vozila, to treba bez iznimke raditi i kad su u pitanju stranci, koji često

voze na našim cestama upravo onako kako ne voze u svojim zemljama, jer stanje sigurnosti je kritično, ali odgovornost i drugačije postupanje trebaju pokazati i ostali subjekti. Na temelju konkretnih spisa koje sam rješavao mogu reći da je potrebno izuzetno pooštriti kontrolu vozača kamiona i autobusa, njihovi poslodavci ih doslovno prisiljavaju na vožnju mimo svih propisa o odmorima vozača i tehničkoj sigurnosti (jedan tegljač iz konkretnog predmeta je imao gume tri ili četiri proizvođača, od kojih je polovina bila protektirana, za zimsku vožnju, kakvo čudo da je prouzročio nesreću s troje poginulih), a treba kazneno goniti i ta trgovačka društva i njihove direktore a ne samo vozače, dakle policija i državno odvjetništvo također dijelom trebaju promijeniti pristup, ovdje sva odgovornost nije samo na sudovima.

Potrošačko pravo i s tim povezano pitanje ovrha temeljem potrošačkih ugovora je pravna tema koja je od ulaska u EU snažno prožeta EU zakonodavstvom, ali do realizacije toga u praksi ustrajno ne dolazi ni nakon punih osam godina članstva. Naime, nije to samo pitanje aktualnog spora u vezi s slučajem „franak“ nego se ovdje radi o pravu EU-a koje je sud EU-a proglasio ne samo kogentnim pravom nego i javnim poretkom EU-a, a što iz temelja mijenja ulogu sudova u provedbi ovih propisa. Potrošačko pravo EU-a daje i hrvatskim građanima pravo na takvu, pojačanu zaštitu, ali toga neće biti ako hrvatski sudovi ne budu to pravo provodili, a upravo su sudovi oni na kojima je odgovornost za provedbu najveća. U ovom dijelu je do sada izostala koordinirajuća i usmjeravajuća uloga Vrhovnog suda, upravo ovdje se vidi koliko nije dovoljno ako se Vrhovni sud zadovoljava rješavanjem „predmeta po predmet.“ Materija je vrlo opsežna, već se nalazimo u zakašnjenju s primjenom, jer je sud EU-a već razmatrao da li odredbe hrvatskog Ovršnog zakona ispunjavaju zahtjeve EU potrošačkog prava, naročito u dijelu koji se odnosi na načelo djelotvorne zaštite. U bitnome, javni bilježnici u potrošačkim ugovorima više ne smiju izdavati rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, potrebno je svega nekoliko stajališta Vrhovnog suda da se stvari dovedu u red i praksa uskladi s pravom EU-a, a obveze i način postupanja ovršnih i parničnih sudaca su u potrošačkim predmetima radikalno promijenjene, u korist načela oficioznosti postupanja kako parničnog tako i ovršnog suca i uz njegovu obvezu da prije bilo kakvog određivanja ili provedbe ovrhe kontrolira i meritum svake ovršne isprave osim pravomoćne presude. Upravo o ovoj temi je već trebalo biti održano više predavanja za suce koji imaju želju rješavati ove sporove, radi se o nastanku gotovo potpuno nove grane prave, ali to izuzetno sporo prodire čak i u stručnu javnost. Pored toga, Ministarstvo pravosuđa je već moglo i trebalo provesti izmjenu svega nekoliko odredbi potrošačkih zakona kojima bi se i položaj već blokiranih dijelom poboljšao, ali od svega ništa. S obzirom da je materija ipak relativno nova i opsežna, na ovom mjestu više o tome ne bih izlagao, ali napominjem da je postojeća pasivnost Vrhovnog suda kao modus djelovanja neprihvatljiva, uvodno sam naglasio da se uloga Vrhovnog suda ne može svesti samo na rješavanje što većeg broja predmeta.

C---U pokušaju da obuhvatim bitna pitanja želim se osvrnuti i na tehničke uvjete rada sudaca, sudskih službenika i namještenika. Naime, kako je to već istaknuo odvjetnik dr. Šime Savić zgrade sudova se najčešće mogu prepoznati po tome što su to najzapuštenije zgrade, obično u centru neke općine. Međutim, kada bi stanje iznutra bilo bolje to bi još bilo podnošljivo. Primjera radi, tijekom pandemije je na Trgovačkom sudu u Zagrebu trebalo provesti mjeru o obaveznom razmaku između stranaka od 2 metra te je tada ustavnovljeno da približno u 30-40% soba-sudnica nema uvjeta za to jer su te prostorije premale za održati razmak od 2 metra. Stoga ako netko misli da je ispravno u ovakvim prostorijama održavati rasprave neka to kaže, u stvari se radi o tome da ni ovaj sud kao ni mnogi drugi sudovi nemaju ni minimalne tehničke uvjete za rad, no važnije od toga je kakav dojam takve prostorije ostavljaju na stranke. Smatram da na ovaj način nisu ispunjeni uvjeti za rad. Pored toga, spisa ima toliko da se većim dijelom oni nalaze na podu, što je potpuno nehigijenski, dodatno je prilikom jedne veće poplave došlo do vlaženja dijela spisa. Nastojat ću običi prvo sve prvostupanjske suce u Republici Hrvatskoj, kako bih stekao točnu predodžbu u kakvim uvjetima rade te ću nastojati s njima i osobno razgovarati, ali bez ikakve obveze s njihove strane, dakle sve na dobrovoljnoj bazi. Pored toga, često se ističe informatizacija kao spasonosno rješenje za sve probleme. Trgovački sud u Zagrebu je bio od samog početka, iako je najveći sud u državi, pokusni kunić za informatizaciju, koja se na njemu provodi vjerojatno već dulje od deset godina, ali unatoč tome ovaj sustav i dalje radi tako da najkasnije svaka dva dana (prije bih rekao nakon jednog i pol dana) dolazi do usporenog rada ovog sustava, što posljedično usporava rad sudaca i službenika. Sustav je napravljen prekomplikirano, unosi se prevelik broj podataka, da bi sudac potpisao jednu odluku treba „kliknuti“ najmanje pet-šest puta, itd. Dakle, sustav prvo treba pojednostavniti, ali glavna primjedba je da on uopće nije orijentiran prema sucu i tome da mu pojednostavi rad nego se radi o svojevrsnom, sveprisutnom obliku kontrole sudaca, kako bi se na ovaj način moglo kontrolirati „nerad“ sudaca. Dakle, sustav treba zaključiti, sve podatke pohraniti, zatim ga u bitnoj mjeri pojednostaviti i orijentirati prema sucu. Dakle, ako sada sudac želi saznati da li dvije parnične stranke na sudovima vode još neke sudske postupke pred bilo kojim sudom u Republici Hrvatskoj, on taj podatak ne može dobiti, a upravo to mu treba radi provjere dvostruke litispendenije, presuđene stvari i svega ostalog. Sve poslove u vezi s sustavom e-spisa vodi FINA, što znači da se svi podatci o parničnim i ostalim predmetima nalaze pohranjeni kod FINA-e, koja je pod nadzorom Vlade Republike Hrvatske, a ne kod sudova ili barem kod Ministarstva pravosuđa. Navedeno iz motrišta načela podjele vlasti nije prihvatljivo rješenje, sustav e-spisa mora biti pod nadzorom Vrhovnog suda, eventualno uz tehničko-organizacijsku pomoć Ministarstva pravosuđa, uostalom mislim da je to tako i drugdje riješeno. Dodatno, na Trgovačkom sudu u Zagrebu radi najmanje 300 ljudi, odmah uz njega je Županijski sud u Zagrebu na kojem radi približno isti broj ljudi, u blizini je Vrhovni sud, malo dalje je Visoki trgovački sud i Visoki upravni sud, dakle u samom centru u sudovima radi tisuću ili više ljudi, ali za njih ne postoji nikakvo mjesto na kojemu bi mogli pojesti ručak ili

nešto slično, što govori o potpunoj nebrizi za radne uvjete kako sudaca tako i zaposlenika.

Međutim, ono što smatram bitnim naglasiti odnosi se na poimanje čitavog problema sporog rješavanja nagomilanih predmeta kao posljedicu navodnog nerada sudaca. Ako je to tako, odmah postavljam pitanje zašto nitko nije sve takve lijencine već odavno metlom otjerao bez ikakvog obrazloženja, nevjerovatno je da se jednoj manjoj grupi ljudi tolerira takav nerad s tako krupnim posljedicama. Navedeno pitanje je vrlo važno jer vidimo i sada da se već gotovo na neupitan način polazi od toga da je vrlo velik broj neriješenih spisa rezultat nedovoljnog rada odnosno nedovoljne ažurnosti-marljivosti sudaca, pa se već i suci Vrhovnog suda hvale kako su jako marljivi i da su riješili vrlo velik broj predmeta. U skladu s tim, tzv. okvirna mjerila, a koja se u praksi tumače i primjenjuju kao sudačka norma, iz svake godine se samo povećava, dakle sucu za svaki predmet ostaje sve manje vremena, ostaje pitanje da li Ministarstvo pravosuđa želi da prijeđemo na sustav tzv. „prijekih sudova“ u kojima se postupak doista završava brzo i na prvom ročištu. Tom prilikom se cijelo vrijeme zanemaruje pitanje dopustivosti postojanja ovakve norme, jer u ovakvim uvjetima kada se sucima putem tzv. Metodologije nameće norma na njih se vrši pritisak da donesu presudu ne onda kada im je odluka sazrela u glavi nego onda kada netko treći-tzv. norma nalaže da to moraju učiniti. Kod toga je došlo do još jedne deformacije sustava, koja nije dopuštena. Naime, za provedbu norme nije zaduženo Ministarstvo nego predsjednik suda, čime je uloga predsjednika suda prestala, oni su de facto postali ekspoziture Ministarstva zaduženi za provedbu norme, koja je od mnogih sudaca i profesora ocijenjena kao nerealna, radi se o nečemu što se prije nazivalo voluntarizmom, no poanta svega je da takav voluntarizam već dulje od 20 godina ne donosi nikakav bitan pomak u brzini rješavanja spisa.. Pored toga, zanemaruje se ono što je prof. dr. Milijan Sesar sa suradnicima (Pravni fakultet u Splitu) napisao još 2008. Godine pod nazivom „ Ocjenjivanje rada sudaca u Hrvatskoj, Sloveniji, Austriji, SR Njemačkoj i Švicarskoj s posebnim osvrtom na Okvirna mjerila za rad sudaca (2007) i metodologiju izrade ocjene sudaca (2007)“. Dakle, uvaženi autor je napravio analizu-komparaciju našeg pravnog sustava s pravnim sustavima koji su nama najbliži- riječ je o zemljama tzv. germanskog pravnog kruga te je dr. Sesar zaključio da spomenute zemlje nemaju sustav ocjenjivanja sudaca prema nekim brojčanim podacima, na način kako to kod nas rade Okvirna mjerila te kod ovih zemalja nema mjesta kvantitativnom navođenju broja potvrđenih, ukinutih, preinačenih presuda nego se rad suca ocjenjuje na drugi način i opisno, u tim zemljama nema govora o postojanju nekih brojčanih normi i posljedicama za suca koji nije ispunio određenu normu, a briga o tome je postalo gotovo jedino čime se predsjednici sudova bave, kao svojevrzni „goniči“ sudaca, dakle u tom dijelu se postupak ocjenjivanja rada sudaca mora iz temelja promijeniti, moglo bi se reći da i njega treba „normalizirati“ odnosno uskladiti sa nama kompatibilnim pravnim sustavima zemalja članica EU-a. Dakle, neprihvatljiv je postojeći sustav (Metodologija), a koliko on odudara od općeprihvaćenih kriterija vrednovanja rada sudaca vidljivo je sumarnom komparacijom s kriterijima koje koriste

u SAD-u , iako se oni u detaljima razlikuju od države do države, a koji su: poznavanje relevantnog materijalnog prava, poznavanje postupovnog prava, sposobnost identifikacije i analize relevantnih pitanja, prosudba u primjeni relevantnog zakona, obrazloženje odluka, jasnoća u obrazlaganju odluke, točnost utvrđivanja činjenica, jasnoća i potpunost presude, sučevo vođenje porote, vođenje postupka na efikasan način, održavanje kontrole nad postupkom, pozadinski (kućni) rad na predmetu, da li sudac ostavlja strankama dovoljno vremena da izlože svoj slučaj, ima li sudac zdrav razum prilikom rješavanja problema, posjeduje li vještine u postizanju nagodbe, ima li smisla za tipizirano postupanje, da li je pozoran, da li je učtiv prema sudionicima postupka, da li je strpljiv, postoji li odsutnost arogancije, je li slobodan od predrasuda, postupa li na jednak način sa strankama i odvjetnicima.

Ovo tim više što se cjelokupni problem tzv. „velikog broja neriješenih predmeta“ sagledava potpuno pogriješno, navodno kao rezultat „nerada“ sudaca, a što sve predstavlja dobar primjer antiintelektualizma u praksi. Rad ili nerad sudaca na ukupan broj neriješenih predmeta utječe svega u rasponu od jedan do tri posto, najviše do nekih 5 posto. STALNIM ZAHTJEVIMA ZA UBRZANJEM POSTUPAKA TE STALNIM I NEDOPUŠTENIM PRITISKOM NA SUCE PUTEM NORME ŽELI SE PRIKRITI POSTOJANJE BROJNIH SISTEMSKIH NEDOSTATAKA KOJI DOVODE DO STVARANJA UVIJEK NOVIH SUDSKIH POSTUPAKA. Najveći dio predmeta na sudovima je rezultat sistemskih propusta, koji se svi talože u sudskom sustavu kao velikom kolektoru sve te prljavštine koja se u njega slijeva. Drugim riječima, nama nedostaje ono što je prof. Ljudevit Rosenberg nazivao PRAVNOM TEHNOLOGIJOM, a što se pokušava nadomjestiti neučinkovitim i nedopuštenim pritiscima na suce, kroz kontinuirano nametanje i povećavanje sudačke norme. Primjera radi, ako samo na Trgovačkom sudu u Zagrebu najveće poduzeće u državnom vlasništvu (HEP) i najveća jedinica lokalne uprave- Grad Zagreb svake godine pokrenu nekoliko stotina , moguće i više od tisuću, novih parnca onda se postavlja pitanje o čemu se tu radi, a radi se prije svega o problemima u vođenju evidencija imovine (nekretnina) kod Grada Zagreba i evidencija o korisnicima (HEP), a to ukazuje na probleme u upravljanju kod oba velika sustava, dakle ne treba čitati dubokoumne inozemne analize nego je dovoljno navratiti na Trgovački sud i početi promatrati sudske spise ne isključivo kao predmet nego pretežito kao sistemski problem. Dakle, analizom sudskih predmeta može se vrlo lako otkriti gdje su slabe točke čitavog sustava. Uostalom , ovakih primjera ima bezbroj, npr. Gradska plinara tuži Grad Zagreb, Općina u blizini Zagreba tuži svoje vodoprivredno poduzeće. U jednom slučaju ,iako rijetkom, FINA tuži Republiku Hrvatsku, jer je u jednom gradu dijelila zgradu s Državnim odvjetništvom , pa se ova tijela nisu uspjela dogovoriti o podjeli troškova zajedničke kotlovnice. Dakle, ako sama država, poduzeća u njezinom vlasništvu, lokalna samouprava i poduzeća u njezinom vlasništvu vode ovakve međusobne sporove onda se tu prije svega radi o lošem upravljanju, a parničanju ove vrste pridonosi i činjenica da je pretjerano veliki broj osoba javnog prava (Republika Hrvatska , ali i brojni druge ustanove) oslobođen obveze plaćanja sudskih pristojbi, što čak i ova tijela na neki način zlorabe. Dakle, kada bi država i

lokalna samouprava samo „pomela pred svojim vratima“ broj predmeta bi na sudovima pao za nekih 10-30%.

Međutim, nije sva odgovornost ni na državi i lokalnim upravama te poduzećima u njihovom vlasništvu. Postoji i doprinos samih sudova povećanju broja predmeta. Naime, sustav izdavanja rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave kakav poznaje Ovršni zakon propisuje da javni bilježnik izdaje rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, a među kojima je račun temeljna isprava, a nakon toga prigovor protiv izdanog rješenja mora biti obrazložen. U praksi trgovačkih sudova, zbog pogriješnog doktrinarnog stava Visokog trgovačkog suda o značenju i ulozi računa, ne provodi se ova odredba na način da se kroz sudsku praksu utvrđuje pravni standard „obrazložen prigovor“. Ukratko, prvi uvjet za obrazloženi prigovor je da je podnositelj prigovora kojemu je račun prije ovrhe uredno i nesporno dostavljen izjavio prigovor protiv čitavog ili dijela računa te ga dostavio izdavatelju računa u uobičajenom roku od 8 dana, osim ako je već ranije prilikom fizičke isporuke robe na isti način podnio reklamaciju na količinu i/ili kakvoću isporuke. Tko ne obavi ovu osnovnu radnju, a uredno je primio i robu i račun, ne može dalje uopće imati pravo na vođenje parničnog postupka (samo u trgovačkom pravu!) i njegov prigovor treba biti odbačen. Odbacivanjem prigovora koji nisu obrazloženi, u slučaju kada su ispunjene osnovne pretpostavke u vezi s postupkom izdavanja računa, moguće je smanjiti broj parničnih predmeta za više od 30% pred trgovačkim sudovima. Međutim, da bi se to postiglo potrebno je organizirati veći broj savjetovanja na razini Hrvatske gospodarske komore kako bi se naše „uspavane“ poduzetnike podsjetilo na pravilno postupanje s računima. Naime, kod nas se u poslovnoj i sudskoj praksi već dulje vrijeme zanemaruje da je račun temeljna isprava u poslovanju, na temelju koje i država obračunava porez i carine, krivotvorenje računa je kazneno djelo, a račun je temeljna isprava i u sustavu međunarodnog dokumentarnog akreditiva. Dakle, da bi došlo do promjene sudske prakse prije toga treba doći do promjene poslovne prakse, što sve zahtijeva velike organizacijske pripreme.

Primjer još jednog sistemskog uzroka: Osiguravajuća društva su potpisala između sebe (ne sva, ali većina je) sporazum koji ima karakter gentlemanskog sporazuma, prema kojemu će međusobne sporove pokušati riješiti sami, bez suda, ali se toga ne drže, pa se međusobno parniče, na što ih potiču za njih smiješno niske pristojbe. Pored toga, osiguravajuća društva zlorabe sudski postupak, naročito jedno ili dva, pa se iznadprosječno parniče s građanima, poduzećima i javnim ustanovama, što u mnogim slučajevima nije opravdano, bez obzira što je kod mnogih domaćih ljudi gotovo pitanje časti prevariti osiguratelja. Takvim osigurateljima nadležno upravno tijelo, nakon analize svih sudskih predmeta tih društava, treba, privremeno ili trajno, oduzeti dozvolu za rad.

Na ovim primjerima sam želio naglasiti da se analizom predmeta mogu otkriti brojni sistemski uzroci kontinuiranog nastanka novih parničnih spisa svake godine. Postojeći sustav promatra priljev novih spisa svake godine kao nešto neminovno

odnosno kao elementarnu nepogodu na koju čovjek ne može utjecati, međutim kod trgovačkih društava se u visokom stupnju može predvidjeti njihovo ponašanje.

Broj građevinskih sporova bi također bio manji da se promijeni stav Visokog trgovačkog suda prema kojemu se Posebne uzance o građenju primjenjuju samo ako su izrijekom ugovorene, što je pravni i poslovni anakronizam koji je doveo do toga da građevinari u sve većem broju umjesto da naplaćuju svoje radove na temelju uredno ovjerenih privremenih i i okončanih situacija (koje moraju potpisati tri strane: naručitelj, izvođač i nadzor) izdaju račune, a javni bilježnici sve to bez problema prihvaćaju i opet neosnovano izdaju rješenja o o ovrsi , itd. Dakle, broj predmeta se može sistemski smanjiti ako postoji sistemski napor i ako postoji jedinstveni koncept djelovanja, toga do sada nije bilo, stoga ne treba čuditi da je stanje takvo kakvo jest. Drugim riječima, velik broj neriješenih predmeta je gotovo u potpunosti sistemsko pitanje, u ovoj zemlji kada se svi ovakvi sistemski propusti otklone NE MOŽE I NE SMIJE GODIŠNJE NASTATI VIŠE OD 100.000 PREDMETA ODNOSNO SVEGA 10% SADAŠNJEG BROJA, no rješavanje ovih pitanja zahtijeva širu akciju i koordinirano djelovanje sudova, državne uprave (ministarstava i agencija) i poslovnih subjekata (putem njihovih asocijacija, npr. HGK i druge strukovne udruge). Navedeno znači da je svaki pokušaj smanjenja broja predmeta putem normiranja sudaca, u obliku koji se provodi, nedopušten i nepotreban (neefikasan), a hrvatski suci ne mogu i ne smiju biti jedini suci EU-a koji imaju normu. Na ovaj način, Ministarstvo pravosuđa putem tzv. okvirnih mjerila (u čijem donošenju su mu asistirali sudovi, među njima i Vrhovni sud) trajno se miješa u rad sudova, pa ako želimo biti logički dosljedni to znači da se na ovaj način Ministarstvo pravosuđa odnosno izvršna vlast miješa u vođenje svakog postupka na neizravan način, prisiljavajući suca da okonča postupak i donese odluku unatoč tome i bez obzira da li je ona u svim elementima sazrela za odluku, stoga su brojne kritike na račun nekvalitetnih sudačkih presuda i obrazloženja neosnovane utoliko što je slabija kvaliteta presuda rezultat ovakvog rada pod pritiskom (prisilom), ali unatoč tome odgovornost sudaca postoji stoga što se oni takvom sustavu nisu suprotstavili nego su pasivno prihvatili (uključivši i Udrugu hrvatskih sudaca) tezu da su lijeni i da nikada ne rade dovoljno, na kraju svega imamo uvodno opisanu pojavu da se i Vrhovni sud Republike Hrvatske hvali time što je u jednoj godini riješio oko 9 tisuća predmeta, čime je nadmašio svoj prijateljski sud u spomenutoj zemlji za čak dvadesetak puta, ali nikome očito ne pada na um da nešto s takvom logikom duboko „ ne štima.“

Stoga mogu zaključiti da su potrebne izrazito velike promjene, do kojih se može pokušati doći i na ovaj način, dakle evolutivnim razvojem . Manje-više sve što je do sada pokušavano pod nazivom „reforma“ je ostalo ne samo neučinkovito nego je velikim dijelom nedopušteno iz opisanih razloga. Da li će to ići ovisi prije svega o reakcijama sudaca Vrhovnog suda, ali i ostalih sudaca , dakle uspjeh može postići samo čitav sudački korpus zajedno. Upravo je normiranje i individualno ocjenjivanje sudaca samo prema normi- količini dovelo do toga da su suci međusobno postali

konkurenti, svatko se želi riješiti težeg predmeta jer mu on u postojećoj metodologiji ne donosi dovoljno bodova, a suci umjesto da igraju složno kao nogometna momčad igraju svaki za sebe, svi skupa trče previše i nepotrebno (nekoordinirano) te unatoč pojačanom naporu pobjeđuju samo sporadično. Namjera mi je potaknuti suce da se što više sastaju i razmjenjuju mišljenja, barem na razini svake županije svakih šest mjeseci, bilo formalno ili neformalno, nelogično je da se suci Trgovačkog suda u Zagrebu i suci Općinskog građanskog suda u Zagrebu u proteklih 25 godina koliko sam sudac nijednom nisu sastali ni formalno, makar na pet minuta, što djeluje kao da netko želi razjediniti suce prema starom rimskom načelu „ divide et impera“ ili je došlo do toga da već sami suci svoj sudački posao izjednačavaju s referentskim, što i ne čudi s obzirom na natjeravanje i pritisak jedino s obzirom na broj riješenih predmeta.

Ako se želi sustav vratiti u normalne vode onda pod hitno treba izmijeniti postojeću metodologiju, ali i Zakon o sudovima, ne može Hrvatska unutar EU-a biti jedina zemlja koja ima „normirane“ suce. Suprotno općem uvjerenju, velika većina sudaca radi, a od toga dio sudaca radi ZNATNO PREVIŠE S OBZIROM NA OSJETLJIVOST SUDAČKOG POSLA.. Stoga nema nikakvog temelja da broj predmeta bude gotovo jedini kriterij uspješnosti rada suca, nego treba voditi računa o tome što suci pišu odnosno kako obrazlažu svoje odluke, jer iz obrazloženja presuda velikim dijelom proizlazi (ili ne proizlazi) autoritet sudova. Na kraju, u postojećoj Metodologiji, primjera radi, presuda zbog ogluhe, presuda zbog izostanka i presuda na temelju priznanja supsumirane su pod pojam procesne odluke, u istom rangu s rješenjem o povlačenju tužbe ili o prekidu postupka, što je sve protivno temeljnoj zakonskoj definiciji presude i rješenja, kako ove pojmove definira Zakon o parničnom postupku. Stoga je svaki komentar o ozbiljnosti ovakve metodologije suvišan, radi se o nečemu što bismo mogli nazvati voluntarizmom na kvadrat.

Dakle, rad predsjednika sudova ne može se svesti na to da oni gotovo u cijelosti provode naputke ministarstva, oni prvenstveno moraju organizirati rad, osigurati normalne uvjete za dostojan rad sudaca, što znači da ne smiju prikrivati odnosno uljepšavati stvarno stanje. Pored toga, evidentno je da predsjednici sudova uopće ne vode računa o radnim uvjetima i plaćama sudskih službenika i namještenika. Naime, oni su velikim dijelom potplaćeni, a u radnom smislu preopterećeni, što se naročito odnosi na zapisničare kod sudaca, koji nisu samo obični daktilografi nego su procesni subjekt koji prema ZPP-u zajedno sa sućem potpisuje odnosno ovjerava sudski zapisnik, oni pored toga trebaju pratiti informatičke zahtjeve, brinu o uredskom materijalu, vode evidenciju spisa, sada vode spise i u fizičkom i u elektronskom obliku. Zbog svega toga ne treba čuditi da mnogi od njih to ne izdržavaju, odlaze na bolovanja, ali onda treba cijeliti i nagraditi one koji sve to uspijevaju izdržati, međutim nisam čuo do sada za bilo kakav prijedlog da se njihov položaj unaprijedi, po tome smo sličniji Rusiji nego zemljama EU-a, kod koje su zapadni analitičari opisali isti problem. Isto tako, predsjednici trebaju poticati suce da daju stručne prijedloge i prijedloge za poboljšanje rada, zbog opisane uloge u

kontroli-nametanju norme sucima predsjednici su prestali biti „ primus inter pares“ te su postali gotovo klasični direktori, dakle djelovanje predsjednika sudova treba otrgnuti od gotovo isključivog rada na nadzoru sudaca u ispunjenju norme, za račun Ministarstva pravosuđa.

Sudski savjetnici su kao pravnici također potplaćeni, naročito oni s više godina radnog staža i iskustva, obično imaju loše radne uvjete, ali ih se dijelom pogrešno koristi kao svojevrzni „supstitut“ sudaca, oni provode sudski postupak, uključivši i parnični do određenog iznosa , što je s ustavnopravnog aspekta vrlo dvojbeno, a mogli bi biti bolje iskorišteni tako da više pomažu sucu, koji osim što ima jednog zapisničara (često ni to) nema nijednu drugu osobu da mu pomaže, a to se posebno odnosi na prvostupajnske suce. Sudskim savjetnicima treba dodijeliti one poslove koje mogu obavljati samostalno ili gotovo samostalno , primjerice rad na međunarodnoj pravnoj pomoći,osiguranjima dokaza, pregled urednosti tužbi, izdavanje platnih naloga, donošenje različitih procesnih rješenja,vođenje onih parničnih postupaka kojima se ne narušava načelo neposredne ocjene dokaza.

Pored toga, u pogledu financiranja sudova želim naglasiti da su oni kod nas prilikom donošenja proračuna stavka unutar Ministarstva pravosuđa, što je možda prihvatljivo tehnički, inače nije. No, postavlja se pitanje da li financiranje putem izglasavanja državnog proračuna svake godine, što uvijek predstavlja politički akt, daje dovoljno jamstvo materijalne neovisnosti sudbene vlasti, držim da ne daje i da izglasavanje proračuna za sudove ne bi trebalo biti podložno političkim odnosima i tenzijama koje se uvijek pojave prilikom donošenja ovog bitnog dokumenta svake godine. Pored toga, skrećem pažnju na sljedeće: prema Ustavu Republike Hrvatske i načelu podjele vlasti, nijedna grana vlasti nema veći stupanj autonomije od sudova, stoga smatram da to mora doći do izražaja i kada je u pitanju financiranje sudova. Sada imamo situaciju da HRT ima veći stupanj financijske neovisnosti od sudova, jer je njemu priznato pravo da ubire pristojbu (kao da je riječ o državnom organu , a ne o javnom mediju) kao vlastiti, izvoran prihod, dok sudovi to pravo nemaju jer su sudske pristojbe prihod državnog proračuna . Ne mislim da sudovi trebaju ubirati sudske pristojbe u vlastitu korist i kao vlastiti prihod, samo ukazujem da je nelogično da u ovoj zemlji bilo tko, pa i HRT,ima veći stupanj financijske autonomije (što je načelno i u ime neovisnosti javnog medija potpuno opravdano) od samih sudova. Dakle, ovo pitanje je također potrebno pokrenuti, sadašnje stanje kao trajno nije prihvatljivo.

U raspravama o stanju u pravosuđu se gotovo redovito zaobilazi odvjetništvo, proizlazilo bi da je s odvjetništvom sve u najboljem redu. Bez sumnje imamo vrsnih odvjetnika, međutim je kod njih zamjetan trend ne-specijalizacije odnosno svaštarenja ili se pak bave tradicionalnim granama još iz doba Austro-Ugarske, dakle klasičnim civilom ili kaznenim pravom. Međutim, kada je u pitanju trgovačko pravo vrlo mali broj se za ovo područje specijalizirao, što dovodi do već opisanih pojava da se novi tip tužbi relativno sporo uvodi u praksu, no dovodi i do pogrešaka u zastupanju. Pored toga, mnogi odvjetnici svjesno zlorabe procesna prava, a što u

postojećoj situaciji postaje još manje prihvatljivo, npr. nepoštivanje sudskih rokova. Osim toga, iz mnogih predmeta je vidljivo kako mnogi odvjetnici daju strankama nerealna obećanja ili nedovoljno obrazlažu neizvjesnost uspjeha u sporu, nastoje prebaciti teret dokaza na sud tako što prečesto predlažu da sud po službenoj dužnosti pribavi pojedine dokaze. Procesno discipliniranje odvjetnika je moguće i potrebno, ali i ovdje sudovi trebaju imati ujednačen pravni standard, glavna prepreka za to je što se sucima taj posao „ne isplati“ jer za njega ne dobivaju bodove, a pored toga žalbeni sudovi vrlo rijetko potvrđuju rješenja o novčanom kažnjavanju odvjetnika.

Javni bilježnici su osnovani s ciljem da, među ostalim, pridonesu povećanju pravne sigurnosti. Njihova dužnost je da ovjere samo one ugovore (osim ako se radi o običnoj ovjeri potpisa) koji su zakoniti, dakle ne sadrže nezakonite ni nejasne niti ništetne odredbe. Dakle, da su javni bilježnici u proteklom razdoblju obavili zadatak onako kako im to pravila struke nalažu oni su trebali uskratiti ovjeru CHF kredita, ovjeru svih kredita s jednostrano ugovorenim promjenama kamatnih stopa, trebali su uskratiti i ovjeru ugovora s RBA zadrugama, nisu smjeli ovjeravati ugovore pretežito austrijskih leasing društava bez da su ta društva osnovala podružnice u Republici Hrvatskoj, sada izdaju rješenja o ovrsci protiv potrošača u suprotnosti s pravom EU-a, a rješenja o ovrsci protiv trgovačkih društava u velikom dijelu pogrešno, ignorirajući kogentnu normu Ovršnog zakona o obveznom sadržaju vjerodostojne isprave, kao vjerodostojnu ispravu primjerice prihvaćaju račun o obračunu duševnih boli od circa 200 milijuna kuna, itd. Nisam do sada primijetio nikakav pokušaj javnobilježničke službe da sama ispravi takvu praksu. Upravo su rješenja o ovrsci javnih bilježnika i njihova provedba kod FINA-e jedan od glavnih uzroka problema blokada, dakle ovdje se radi o službi koju se ne može preko noći ukinuti i zamijeniti (čitavo mnoštvo zakona se naslanja na njihov rad), ali je ovakvo stanje apsurdno. Izdavanje ovako velikog broja rješenja o ovrsci (samo jedan javni bilježnik u Zagrebu je nekoliko godina zaredom izdavao circa 70-90 tisuća rješenja o ovrsci, dok je čitav Trgovački sud u Zagrebu dok je imao tu nadležnost u jednoj godini izdavao u prosjeku 50-60 tisuća rješenja), od kojih je velik dio nezakonit, znatno pridonosi povećanju broja parničnih predmeta na sudovima.

U odnosu na rad i osnivanje Visokog kaznenog suda želim reći da je to pitanje nakon odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske o ustavnosti zakona kojim je taj sud osnovan izgubilo na aktualnosti, iako vjerojatno ne i na značenju. Međutim, ako je osnivanjem ovog suda na bilo koji način dovedena u pitanje ustavna uloga Vrhovnog suda da ujednačava sudsku praksu, a mislim da je takvu mogućnost ostavio i Ustavni sud, onda svakako o tome treba inicirati širu stručnu raspravu, na koju treba pozvati sve zainteresirane profesore, jer ustavna uloga Vrhovnog suda na bilo koji način ne smije biti dovedena u pitanje.

Isto tako, bilo je puno govora o europskom uhidbenom nalogu. Iako to nije grana prava kojom sam se bavio, mislim da je jedna stvar nesporna. Ako je riječ o primjeni EU prava i to onog koje je obvezujuće, onda naše tumačenje i primjena tog

prava mora biti u skladu s onom praksom koju je usvojila većina zemalja EU-a i koju je već, eventualno, potvrdio i sud EU-a, dakle nikakva posebna hrvatska praksa s tim u vezi, a koja bi bitno odstupala od prakse ostalih zemalja članica, nije moguća. Budući da se ovdje radi o izručenju hrvatskih državljana i pitanju njihovih osobnih sloboda i ljudskih prava (makar i da su počinili kaznena djela) potrebno je čim prije preispitati praksu, a na raspravu treba pozvati i predstavnike akademske zajednice, s obzirom na važnost ovog pitanja kako iz motrišta primjene prava EU-a tako i iz motrišta zaštite ljudskih prava i pravne sigurnosti.

Isto tako, bilo je puno govora o pozdravu „Za dom spremni“ i pitanju da li je on dopušten u javnom prostoru ili nije. Taj pozdrav kao obilježje ustaškog pokreta nije dopušten i to stoga jer je Ustavom Republike Hrvatske jasno određeno da je Republika Hrvatska „među ostalim, nastala na tekovinama ZAVNOH-a, pored toga je Ustavni sud Republike Hrvatske u više odluka o tome iznio jasan stav. Pored toga, želim naglasiti da bi isti zaključak bio i da toga nema u Ustavu. Naime, Republika Hrvatska je članica EU-a i NATO –a , dakle dio moderne zapadne civilizacije , koja se velikim dijelom zasniva na idejama Atlantske povelje i borbe protiv fašizma, stoga je riječ o poštivanju civilizacijskih tekovina i o potrebi da se jasno razgraniči dobro od zla, u tom dijelu nikakav pravni i/ili moralni relativizam ne dolazi u obzir. Dakle, navedeno pitanje uopće nije ideološko, sve stranke , bile one lijeve ili desne, moraju prihvatiti da je bilo koji oblik fašizma, dakle i ustaški, apsolutno neprihvatljiv u hrvatskom društvu.

Isto tako, bilo je govora o radu pojedinih sudaca Vrhovnog suda na arbitražama . Ističe se da je riječ o sucima koji su ostvarili normu i da onda njihov rad u arbitražama nema nikakvog negativnog utjecaja na rad Vrhovnog suda. Ovakvo obrazloženje smatram pogrešnim. Prije svega, norma ne znači da sudac koji ju je brzo postigao nema obvezu raditi na sudskim predmetima i nakon postizanja norme, ako za to ima fizičke i psihičke svježine, a očito je ima ako prihvaća rad u svojstvu arbitra. Dakle, svaki sudac na bilo kojem sudu ima obvezu raditi na rješavanju sudskih predmeta prema svojim najboljim mogućnostima, nevezano da li je ili nije postigao normu. Istražujući ovo pitanje utvrdio sam da u većini sustava doista ne postoje izričite zabrane sucima da rade kao arbitri, osim što je nedavno predsjednik Stalnog suda međunarodne pravde u Haagu, osnovanog Statuom UN-a, donio zabranu sucima tog suda da sudjeluju u trgovačkim arbitražama. No, pored toga smatram da je ovakvo angažiranje sudaca protivno i samoj svrsi prave arbitraže. Naime, često se kaže da je prava arbitraža samo ona u kojoj nema ni sudaca niti pravnika općenito, dakle pojmovno pravu arbitražu provode poslovni ljudi (commercial men), to je onda ublaženo tako da je prihvaćeno sudjelovanje jednog pravnika zaduženog za pitanja postupka („ due process of law“), ali se sudjelovanje sudaca u arbitražama u pravilu ne očekuje, obično se smatra da stranke ugovaraju arbitražu baš stoga što žele izbjeći da im sude sudovi (suci) neke zemlje, dakle sudjelovanje sudaca u arbitražama , a u nešto manjoj mjeri i profesora, ne smatra se standardnim postupkom. Pored toga, kada je sudac na listi arbitara on je na neki

način na tržištu, što ga može učiniti nepotrebno ovisnim o nekome. U bitnome, nije prihvatljivo obavljanje više od jedne do najviše dvije arbitraže godišnje.

Na kraju, tijekom dosadašnjeg postupka pokrenuto je pitanje načina odabira sudaca, pa tako i predsjednika Vrhovnog suda. Proizlazi da suci Vrhovnog suda, ne znam da li neki ili svi, čini se i Udruga hrvatskih sudaca, zastupaju stajalište prema kojemu bi najbolje rješenje bilo da suci Vrhovnog suda sami biraju svog predsjednika te postojeće ustavno i zakonsko rješenje smatraju zadiranjem politike u izbor sudaca te se pozivaju na preporuke Venecijanske komisije, GRECO-a i još nekih međunarodnih sudačkih udruga. Dakle, opisano stajalište drži da svaki oblik odlučivanja političkog tijela predstavlja neopravdano i neprihvatljivo zadiranje u autonomiju sudačke profesije. Kod toga svi oni koji tako govore prešućuju, bilo iz neznanja ili namjerno, sve okolnosti koje su prethodile donošenju postojećeg sustava izbora sudaca putem DSV-a, kao zasebnog i samostalnog tijela mješovitog sastava u kojemu suci imaju relativnu većinu. Naime, prije formalnog pristupanja zemalja istočne Europe (Poljska, Češka, Slovačka, Mađarska) Europska komisija je bila u dilemi koji oblik izbora sudaca bi za te zemlje bio najbolji, tom prilikom je EU komisija naglašavala da ove zemlje nakon komunističke prakse od nekoliko desetljeća su izgubile društvenu i pravnu tradiciju i kontinuitet u odgovornom biranju sudaca od strane političkih tijela, a koji sustav se u kontinuitetu održao u zemljama zapadnog dijela EU-a, te je EU- komisija tada naglasila da su novoprimitljene zemlje bivšeg istočnog bloka u društvenom smislu nesposobne prihvatiti njihov model, dakle EU komisija je tom prilikom jasno te novopridošle zemlje svrstala u zemlje-članice EU-a nižeg ranga, dodatno se kasnije navodio i problem nedostatka svijesti sudaca o potrebi očuvanja onog što oni nazivaju „internom sudačkom autonomijom“, dakle osjećajem kod svakog suca da ima obvezu oduprijeti se i unutar njim sudačkim pritiscima koji mogu dolaziti i najčešće dolaze od osoba iz sudačke hijerarhije (predsjednika sudova, predsjednika odjela i članova pojedinih sudačkih vijeća). Uz takvu negativnu ocjenu društvenih (građanskih) kvaliteta novopridošlih zemalja, EU komisija je na nagovor pojedinih sudačkih udruga, GRECO-a i ostalih osmislila sustav „ autonomno-nepolitičkog “ odabira sudaca, kako bi na taj način otklonila mogućnost utjecaja politike na izbor sudaca u novopridošlim zemljama istočne Europe, pod osnovnom pretpostavkom da su političke stranke i političari u tim zemljama nedovoljno društveno odgovorne za ovako osjetljiv i važan posao kao što je izbor sudaca. To su sve na znanstvenoj razini potvrdili i pojedini znanstvenici – primjerice sa sveučilišta Cambridge, ali i drugi iz pojedinih ustanova pod patronatom EU-a, te se u ovim analizama potvrđuje opisani slijed zbivanja kao i razlozi za takvo rješenje. Međutim, za sebe su ove zemlje zadržale sustave koji se na prvi pogled dosta međusobno razlikuju, međutim u njima uvijek neko političko tijelo (ministar pravosuđa, predsjednik Republike, predsjednik Senata i slično) formalno potpisuje odluku o izboru sudaca, ali se odmah ističe da je kod ovih zemalja unatoč načelnoj neprihvatljivosti ovakvih rješenja praksa u izboru sudaca vrlo dobra te se naglašava da u takvom „političkom“ procesu izbora sudaca u pravilu sudjeluje vrlo velik broj ustanova i udruga različitog tipa, koje sve daju svoja mišljenja o kandidatima, što sve

na kraju dovodi do vrlo transparentnog i odgovornog procesa izbora, unatoč tome što nominalno suce odabire politika, ali se ističe da se na ovaj način osigurava mogućnost demokratskog utjecaja i demokratske kontrole izbora sudaca, odnosno naglašava se da se kod izbora sudaca ne smije dopustiti da on dovede do stvaranja „države u državi“. Dakle, ovo je specifična materija u kojoj uopće nije presudno što često vrlo tradicionalni propisi pojedine zemlje propisuju nego je više nego igdje drugdje relevantno kakva je praksa. Iz onoga što je bilo rečeno u javnoj raspravi proizlazilo bi da je Republika Hrvatska postojećim modelom dosegla vrhunac liberalne demokracije, dok zemlje poput Austrije, Njemačke, Francuske, Italije i većina ostalih navodno slijede nekakav komunističko-totalitarni obrazac izbora sudaca, ali to doista nije tako. Prema tome, prijedlog kojeg je iznijela prof. Zlata Đurđević uopće ne sadrži išta što bi moglo biti objektom prijepora, radi se o prijedlogu da se i u ovom području približimo najboljim rješenjima i praksi starih država-članica EU-a, a da li smo za to spremni treba ostati u nadležnosti hrvatske politike (Sabora), ali u samom prijedlogu pojmovno nema ništa spornoga.

Na kraju želim nešto reći i o pitanju imovinskih kartica sudaca i sigurnosnim provjerama sudaca. Javnost je velikoj mjeri izgubila povjerenje u suce, situacija je gotovo kritična, stoga je u ovakvoj situaciji razumljiv i opravdan zahtjev za obveznim podnošenjem podataka o imovini. Isto tako, javnost većim dijelom zahtijeva da podaci iz imovinskih kartica sudaca budu dostupni uvijek i svima, dakle i putem interneta. Kod toga treba naglasiti da kod velikog dijela zemalja članica EU-a takva obveza za suce ne postoji, jer oni uživaju povjerenje javnosti, kako na temelju tradicije tako i na temelju stvarnog stanja, iznosi se podatak da je u Engleskoj tijekom nekih dva stoljeća samo jedan ili dva suca otpušten zbog korupcije, dok se u Hrvatskoj veći broj slučajeva (optužbi za korupciju sudaca) dogodi u svega nekoliko godina, što pokazuje da sudački korpus nije dovoljno provjeren, bez obzira što je vrlo vjerojatno, gotovo izvjesno da preko 90% sudaca svoj posao radi savjesno i časno, međutim kod sudstva se u tom dijelu traži potpuna besprijekornost, dakle nijedan sudac ne smije biti korumpiran niti to uopće treba biti tema o kojoj bi se trebalo govoriti i razmišljati. Stoga je nesporno da obveza podnošenja podataka o imovini u ovakvoj situaciji treba ostati, ali ne treba kod toga zaboraviti da je takvo rješenje nesukladno praksi većine zemalja EU-a, dakle trebamo težiti tome da se napokon stvori povjerenje javnosti u suce, na bazi stvarnih činjenica, međutim do tada su ovakva rješenja nužna. Što se tiče javne objave imovinskih kartica, na čemu se u javnosti dosta inzistira, mislim kao i većina sudaca da to nije bilo nužno te da doista postoje razlozi da one ne budu baš svakom dostupne, uostalom nije mi poznato da je DSV ikada takav podatak uskratilo bilo kojem novinaru, tako da mislim da se kod inzistiranja na javnoj objavi imovinskih kartica sudaca ipak pretjeralo. Dakle, u ovom dijelu smo se udaljili od većine starih zemalja članica, ali smo se od njih udaljili i po neprihvatljivo velikom broju optužbi protiv sudaca za korupciju.

U takvoj situaciji su sigurnosne provjere vjerojatno neminovne, njih bi trebalo protegnuti i na neke druge subjekte, kao što su stečajni upravitelji, koji puta i na

sudske službenike, sud ne može ispravno funkcionirati ni ako su suci nepotkupljivi, a neki službenik kontinuirano biva podmićivan. Stoga su sigurnosne provjere očito nužne još određeno vrijeme, međutim moram naglasiti da je u analizama pojedinih instituta i sveučilišta zaključak bio (na primjeru Rusije) kako nije dobra praksa da takve sigurnosne provjere sudaca obavljaju tajne službe i s tim se slažem. Dakle, treba težiti normalnoj i ustaljenoj praksi starih članica EU-a, građani u tim zemljama imaju povjerenja u svoje suce, ali i u parlamentarne zastupnike- političare (biraj onog kome vjeruješ, a ne onog kome ne vjeruješ), u Njemačkoj ni političari-zastupnici nisu obvezni podnositi imovinske kartice, ali u tim zemljama porezna uprava redovito, temeljito i samostalno ispituje imovinu svih poreznih obveznika, pa tako i političara i sudaca. Tome trebamo težiti, dakle da sustav normalno funkcionira, tada je u pravilu dovoljan redovan rad porezne uprave, angažiranje posebnih tijela kao što su tajne službe govori da redovni sustav ne funkcionira dovoljno dobro. U svakom slučaju, ako sigurnosnih provjera i bude o njima nitko ne treba ništa znati , jer one predstavljaju znak nepovjerenja u suce.

Ova kratka analiza služi tome da pokaže stvarne uzroke stanja u tzv. pravosuđu, koje se već dulje vrijeme bitno ne poboljšava. Od ispravne dijagnoze ovisi i pravilnost liječenja. Osnovna tvrdnja kako je za velik broj neriješenih predmeta najveći uzrok nerad sudaca je dokaz potpunog antiintelektualizma u praksi, svatko tko ima malo većeg iskustva s bilo kojim velikim sustavom zna da kod ovako velikih problema uzrok nikada nije samo jedan. Vidljivo je da su uzroci brojni i velikim dijelom sistemski, treba raditi na njihovom otklanjanju. Pored toga, vidljiv je nedostatak bilo kakve koncepcije koja bi odgovarala našem pravnom uređenju i kod toga se ne vodi uopće računa da sudovi u svojim presudama, više nego ikada, trebaju definirati nove pravne, društvene i profesionalne standarde. U tome nas obvezuje i članstvo unutar EU-a, koje ne znači samo mehaničku primjenu EU propisa nego i primjenu drugih pravnih standarda , a da bi se to postiglo potrebno je voditi računa da EU pravo velikim dijelom nije nastalo samo od sebe nego se u najvećem dijelu naslanja na bogatu pravnu praksu velikih pravnih sustava pojedinih država članica, a stalna komparacija s ovim sustavima je nužna stoga što već od ranije s pojedinim zemljama dijelimo gotovo iste, temeljne propise, a veći dio nadležnosti je i dalje ostao na zemljama članicama (npr. nadležnost u obveznom pravu i dalje imaju zemlje članice, a ne Europska unija). U mnogim stvarima i dalje imamo sustav i praksu koja u pojedinim segmentima bitno odstupa od onog što je uobičajeno u većini zemalja članica, najsigurniji put da to ispravimo je da ih slijedimo

Na kraju želim naglasiti da sam težište namjerno stavio na uspostavu pravnog reda. Naime, uvodno naveden primjer onih zemalja koje su na vrhu temeljem više kriterija i analiza o pravnoj sigurnosti i subjektivnom osjećaju kojeg građani i poduzetnici imaju dokazuje još jednu bitnu stvar. Dakle, upravo te zemlje koje su uspjele uspostaviti u najvećem stupnju objektivno stanje pravnog reda, a da uz to i građani i poduzetnici također imaju subjektivni osjećaj da takvo stanje u tim zemljama postoji, su ujedno najrazvijenije zemlje u svijetu, dok one zemlje koje ne postižu

dobre rezultate u tome posljedično i ekonomski znatno zaostaju za zemljama s većim ili najvišim stupnjem pravnog reda (pravne uređenosti, što nije samo pitanje sudstva). Dakle, od ovog pitanja u bitnom stupnju ovisi i pitanje blagostanja Hrvatske i njezinih građana i poduzetnika, a put do toga je u prihvaćanju onih pravnih iskustava i standarda koje te zemlje primjenjuju, makar to bilo na prvi pogled neoriginalno (što nije, jer te zemlje i danas međusobno jedna od druge bez ikakvog ustezanja preuzimaju ona pravna rješenja koja smatraju dobrim, primjera radi Švedska je od Finske preuzela neka rješenja o zateznim kamatama, Austrija je od Njemačke preuzela neka novija rješenja u vezi s obvezom jamaca , Vrhovni sud Kanade je u jednoj presudi citirao presude iz više od deset različitih zemalja).

R. Dobronić

DRŽAVNO SUDBENO VIJEĆE

10000 ZAGREB

Ulica grada Vukovara 49

„ ZA JAVNI POZIV“

Predmet: javni poziv za mjesto predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske

Na temelju javnog poziva za mjesto predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske, objavljenog u „Narodnim novinama“ broj 77/2021 od 7. srpnja 2021. godine ovime u otvorenom roku podnosim prijavu, uz koju prilažem:

1. Podatke o radu (životopis);
2. Presliku domovnice ovjerenu kod v.d. javnog bilježnika Marine Markioli dana 29. srpnja 2021.g. - broj ovjere OV-9013/2021, po potrebi predočenje izvornika, kao dokaz o državljanstvu;
3. Uvjerenje Trgovačkog suda u Zagrebu broj 7 Su-7/2021 od 23. srpnja 2021.g. kao dokaz da sam radio kao sudac-pravosudni dužnosnik najmanje 15. godina –od 1.ožujka 1996.godine- izvornik;
4. Uvjerenje Općinskog kaznenog suda u Zagrebu broj : Su-Ukp-12420/2021 od 21. srpnja 2021. da se ne vodi kazneni postupak- izvornik;
5. Program rada.

Molim da mi se sve odluke povodom javnog poziva šalju na moju kućnu adresu: Radovan Dobronić,

U Zagrebu 2. kolovoza 2021.g.

Uz poštovanje,

PODNOŠITELJ PRIJAVE:

mr.sc. Radovan Dobronić

ŽIVOTOPIS

Rođen sam [redacted] godine u [redacted], u kojemu su moji roditelji tada radili (otac kao agronom, a majka kao farmaceut u ljekarni). Od treće do šeste godine živim s roditeljima u Garešnici, a od šeste godine do danas živim i radim u Zagrebu. Obitelj Dobronić je porijeklom iz Jelse na otoku Hvaru, no već tri generacije žive i rade u Zagrebu, uz kraće prekide zbog prirode posla mog oca, koji je kao agronom u bivšem sustavu često mijenjao mijenjao mjesta rada, pa sam se tako i ja rodio u Čakovcu. Moja majka [redacted] Dobronić r. Horvatović je porijeklom iz Našica, gdje sam također proveo znatan dio djetinjstva (po ovoj liniji nisam u nikakvom srodstvu sa sućem Horvatovićem koji je imenovan za predsjednika Visokog kaznenog suda).

Osnovnu školu i Klasičnu gimnaziju pohađao sam u Zagrebu. S obzirom na stečenu vrst obrazovanja i moj interes prilikom izbora studija odlučio sam se za pravo te sam se prijavio na dva pravna fakulteta: splitski i zagrebački. Naime, u Splitu sam tada imao rod kod kojeg sam mogao boraviti tijekom studija, prošao sam na prijemnim ispitima na oba fakulteta i na kraju sam se odlučio za studij na zagrebačkom Pravnom fakultetu.

Odgojen sam u normalnim prilikama. Budući da su mi roditelji bili intelektualci, imao sam punu podršku u radu i učenju. Opća usmjerenost svih oko mene je bila, što spad u tradiciju već od mojih daljih predaka, na javno djelovanje i rad u javnim službama.

Na Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu upisao sam se školske godine 1979/80 i na njemu sam diplomirao u svibnju 1980.godine. Odmah po završetku studija krenuo sam u potragu za poslovnim , koja nije bila lagana. Pola godine nisam nigdje radio, da bih slučajno saznao da se na Općinskom sudu u Zagrebu nudi mogućnost volonterskog obavljanja pripravničke prakse. Odmah sam se javio i bio primljen. No, kako mi zbog moje ukupne životne situacije (pomanjkanje vlastitih prihoda i odstunost svake mogućnosti da na tome sudu dobijem trajni posao) daljnje obavljanje volonterske prakse nije bilo održivo, zaposlio sam se, ponajviše vlastitoj upornosti u Zagrebačkoj banci, Direkciji pravnih poslova, u tadašnjoj službi pravnih poslova za odnose s društveno-pravnim osobama, u svojstvu pripravnika na određeno vrijeme. U navedenoj banci sam proveo ukupno 7,5 godina i u tom razdoblju sam prošao sve faze formalnog napredovanja, počevši od pripravnika na određeno vrijeme preko stupnjeva pravnog referenta IV,III,II do samostalnog pravnog referenta, u kojem svojstvu sam ponovno otišao na stručnu praksu u tadašnji Okružni i Općinski sud u Zagrebu u trajanju od šest mjeseci. Ovu praksu sam dobro iskoristio te sam odmah po ispunjenju zakonskih uvjeta za polaganje pravosudnog ispita isti i položio 15. rujna 1990.godine. Kroz čitavo razdoblje rada u Zagrebačkoj banci sam gotovo svaki dan kao pravni zastupnik te banke dolazio na tadašnji Okružni privredni sud, počevši od kolovoza 1986. Godine, s obzirom da sam već od početka rada , još dok sam bio pripravnik, dobivao mnoge predmete, uključivši i složenije ili s većim

iznosima tužbenog zahijeva (koji su bili znatni, jer su banke tada općenito znatno više kreditirale privredu nego danas).

Nakon položenog pravosudnog ispita bilo mi je ponuđeno da formiram i vodim Odjel pravnih poslova za devizno poslovanje. Navedenu ponudu sam i prihvatio, jer mi je pružila mogućnosti objedinjavanja teoretskog znanja stečenog na postdiplomskom studiju iz trgovačkog prava i praktičnog umijeća u bavljenju pretežito bankarskim i deviznim pravom, odnosno s elementom inozemnosti. Tako sam tijekom ovog dijela radnog staža vodio sporove u svezi s reprogramiranjem dugova prema inozemstvu, sporove iz međunarodnog dokumentarnog akreditiva i bankarskih garancija, a razradio sam i oblast dopustivosti izdavanja privremenih mjera, kojom prilikom sam postigao i odličnu suradnju sa tadašnjim Okružnim privrednim sudom, davao sam pravna mišljenja, razradio praksu podnošenja mjenic na protesu u okviru inkaso-poslova, postavio sam temelje za vođenje sporova u inozemstvu, od kojih su mnogi, dijelom već u ratnim uvjetima, zadirali u srž hrvatskog bankarstva, odnosno njegov ugled u inozemstvu, sve to u razdoblju dok banke još nisu bile u cijelosti u inozemnom vlasništvu. Isto tako, prikupljao sam stručnu literaturu iz inozemstva te sam organizirao i stručna predavanja, pa sam tako organizirao i predavanje za suce Okružnog privrednog suda u Zagrebu i Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske iz oblasti novih „demand“ garancija.

Osim navedenog, bio sam aktivan i u postupcima koji su vođeni pred Stalnim izbranim sudištem pri Hrvatskoj gospodarskoj komori. Mislim da sam u ovim aktivnostima bio uspješan, najviše zahvaljujući tome što sam proučio velik broj specifičnosti bankarskog prava i prava novčanih obveza, koje su kod nas općenito nedovoljno poznate, a u tome mi je pomoglo i znanje engleskog jezika. Nakon izvjesnog vremena došao sam, međutim, u situaciju da zbog nedovoljnog razumijevanja i podrške nisam povjerene poslove mogao obavljati na način za koji sam smatrao da je ispravan u profesionalnom smislu (teško je, naime, objasniti inozemnim odvjetnicima zašto se neki dokazi o ustrojstvu bankarstva u određenom razdoblju ne mogu prezentirati uopće ili tek nakon godinu dana upornog uvjeravanja nadležnih direktora). Tada sam shvatio da bi to moglo dovesti u pitanje i moj profesionalni dignitet te sam stoga odlučio napustiti dotadašnju sredinu. Nekako istovremeno s tom mojom odlukom bilo mi je ponuđeno mjesto načelnika pravnog, kadrovske i općeg odjela u Državnoj direkciji za robne rezerve. Navedenu ponudu sam i prihvatio, jer mi je u tom trenutku bilo vrlo drago da me poziva netko tko je za mene čuo od drugih, procjenjujući moj ukupni dotadašnji rad. Na navedenom radnom mjestu našao sam se suočen s drugom vrstom posla, koju karakterizira kombinacija elemenata privatnog prava (ugovori o prodaji, zajmu, uskladištenju, komisiju i dr) sa javnopravnim elementima. Tako sam i izuzetnu priliku uzeti učešća u izradi Zakona o državnim robnim zalihama, koji je Sabor Republike Hrvatske donio na sjednici održanoj 29. Studenog 1994. godine sa samo dva glasa protiv. Ovo mi je ujedno bila i najveća korist od ovog posla, dakle upoznao sam proceduru donošenja zakona od samog prijedloga do konačnog izglasavanja, pored toga bavljenje kadrovskom

problematikom i općim poslovima donijelo mi je zaokruživanje radnog iskustva, ali s obzirom da je oblast robnih zalih specifična više s tehnološke i ekonomske, a manje s pravne strane, za daljnji ostanak, nakon dovršetka procedure donošenja Zakona, nisam više imao stručnog interesa.

Nakon raspisanog natječaja za suce Trgovačkog suda u Zagrebu, primljen sam i na ovom sudu sam kao sudac započeo raditi od 1. Ožujka 1996. Godine, s čime sam bio vrlo zadovoljan, jer sam tome težio od samih početaka moje karijere, pored toga me je većina sudaca poznavala kao i ja njih. Upravo u to vrijeme sam položio sve ispite na postdiplomskom studiju iz trgovačkog prava a magistarski rad na temu „CIF I FOB UGOVORI“ sam obranio 23. prosinca 1998 godine. Radi se temi iz oblasti prekomorske trgovine, uglavnom generičkom robom (nafta, žitarice), a riječ je o grani prava koju su kroz nekih 100 – 150 godina u kontinuitetu i interakciji kakvu mi nismo nikad postigli formirali poslovni ljudi i sudovi, kroz stalni dijalog te pravnu analizu i kvalifikaciju brojnih poslovnih običaja koji su se postupno formirali, dakle riječ je čistom obliku onoga što se naziva „autonomnim trgovačkim pravom.“ Bio sam sa još jednim kolegom odvjetnikom jedini iz godine koji smo na ovom postdiplomskom studiju magistrirali te sam ja zadnji slušač koji je polagao ispite kod osnivača ovog studija, a to su prof. Goldštajn, Rosenberg i Triva, koji kojih sam ukupno izlazio na ispit pet puta i svaki položio s odličnim, na što sam i danas ponosan, s obzirom da je to tada bio postdiplomski studij svjetskog ranga.

U čitavom razdoblju nisam uopće bio orijentiran na objavljivanje članaka, jer sam bio uronjen u praksu. Međutim, pored navedene magistarske radnje na temu CIF I FOB ugovora, napisao sam dva članka i to na početku radne karijere pod nazivom: „Kritički osvrt na primjenu članka 9. Zakona o čeku“, objavljeno u časopisu „Privreda i pravo“, studeni-prosinac 1992.godine. Ovim člankom sam želio postići promjenu u mehanizmu naplate čekova, ali do toga nije tada došlo i bio sam vrlo razočaran zbog toga i tada sam odustao od daljnjeg pisanja, jer sam zaključio da je ono beskorisno. Međutim, to sam uspio postići kroz nekoliko presuda u kojima sam odbio tužbeni zahtjev Zagrebačke banke kao neosnovan. To je bio ujedno jedini slučaj kada sam proveo postupak protiv ove banke u kojoj sam prethodno radio, jer sam u nekoliko presuda kojima sam odbio tužbene zahtjeve banke zastupao isti stav kojeg sam prije javno objavio. Ono što je ovdje na neki način fascinantno, na negativn način, je činjenica da je dugo vremena u ovoj zemlji postojao sustav u kojemu je jedan običan „Pravilnik o načinu i postupku uplate utrška po osnovi primljenih čekova građana“, nasljeđen iz bivše države, uspio „derogirati“ kogentnu odredbu članka 9 Zakona o čeku, u bitnome unutrašnja nekonzistentnost pravnog sustava iz brojnih razloga je ogromna. Nakon nekoliko presuda, protiv kojih nije bilo žalbi, iz medija sam otkrio da su banke tada u cijelosti odustale od dosadašnjeg sustava naplate, ali ne zbog pravnih razloga nego zato što su im brojne štedionice kroz taj sustav rizik svog kreditiranja prebacile isključivo na banke. Dakle, već tada sam vidio da se banke u svom poslovanju uopće ne vode bilo kakvim pravnim razlozima, nego poslovne poteze vuku isključivo logikom vlastite koristi, no o svemu

tome i dan danas nitko ništa ne zna, jer se pamični predmeti promatraju kao „predmeti“ odnosno papiri, a ne kao posljedica brojnih pravnih propusa u praksi. Dakle, ono što nisam uspio postići člankom uspio sam ipak kroz nekoliko presuda.

Pisanje članka ponovio sam gotovo nakon četvrt stoljeća te sam tako 2019. g. priredio kraći članak i predavanje na Zagrebačkoj međunarodnoj konferenciji o obveznom pravu, a na temu „Zastoj zastare u trgovačkim ugovorima“ gdje mi je glavna misao vodilja bila prikazati razlike u pristupu između našeg i njemačkog sudstva, odnosno prikazujem kako i zašto je primjena načela dobre vjere („Treu und Glauben“) dovela do usavršavanja njemačke sudske prakse i propisa te kako i zašto neprimenjivanje tog istog načela „dobre vjere“ od strane hrvatskih sudova u primjeni propisa koji je isti NE dovodi do usavršavanja hrvatske sudske prakse i propisa. To isto sam pokušao provesti i kroz presude, ali iz razloga koje opisujem u programu rada do toga još nije došlo, možda u tome uspijem iz pozicije predsjednika Vrhovnog suda, ako budem izabran.

Na kraju navodim da rade i na hrvatskom jeziku, govorim engleski, a služim se i njemačkim i francuskim.

R. Dehović